

**ဣန္ဒြေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏
သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း
သုတေသနစာတမ်း**

ခမောင်းသွယ်ဒေသာ၊ မေတ္တာမြို့နယ်၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ တနင်္သာရီတိုင်း။

ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်

သုတေသနအဖွဲ့

သုတေသီများ

ဇော်အောင်
ခင်နွယ်ချို

အဖွဲ့ဝင်များ

စောဝါးဝါးမူး
စောအယ်မူး
နော်ရဲရဲထူး
စောကော်လောလ
အောင်ကိုကို
နော်ဇာလီဝင်း (ခ) ဒါးဒါး
စ ရဲမြင့်သိန်း
နော်အယ်မီး
နော်ဟောနေဂေး
နော်ထူးဘဲလေ
နော်အယ်နာသော
စောယေရမီးယာ
ဝေနိုင်ဦး
နော်ညိုညိုဝင်း

စီစဉ်သူများ

စောဖရင်ကီ
နော်မူးခိုဖော
စောအယ်လ်ဘတ်

ဓါတ်ပုံ

စောဖရင်ကီ
Tanintharyi River and Indigenous
People Network (TRIPNET)

သုတေသနစာတမ်းအမည်။ ။ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း
ထုတ်ဝေသည့် နေ့စွဲ။ ။ ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်
ထုတ်ဝေဖြန့်ချိသူ။ ။ Tanintharyi River and Indigenous People Network (TRIPNET)
ဤသုတေသနစာတမ်းကို အခမဲ့ထုတ်ဝေဖြန့်ချိပါသည်။

Regnskogfondet
RAINFORREST FOUNDATION NORWAY

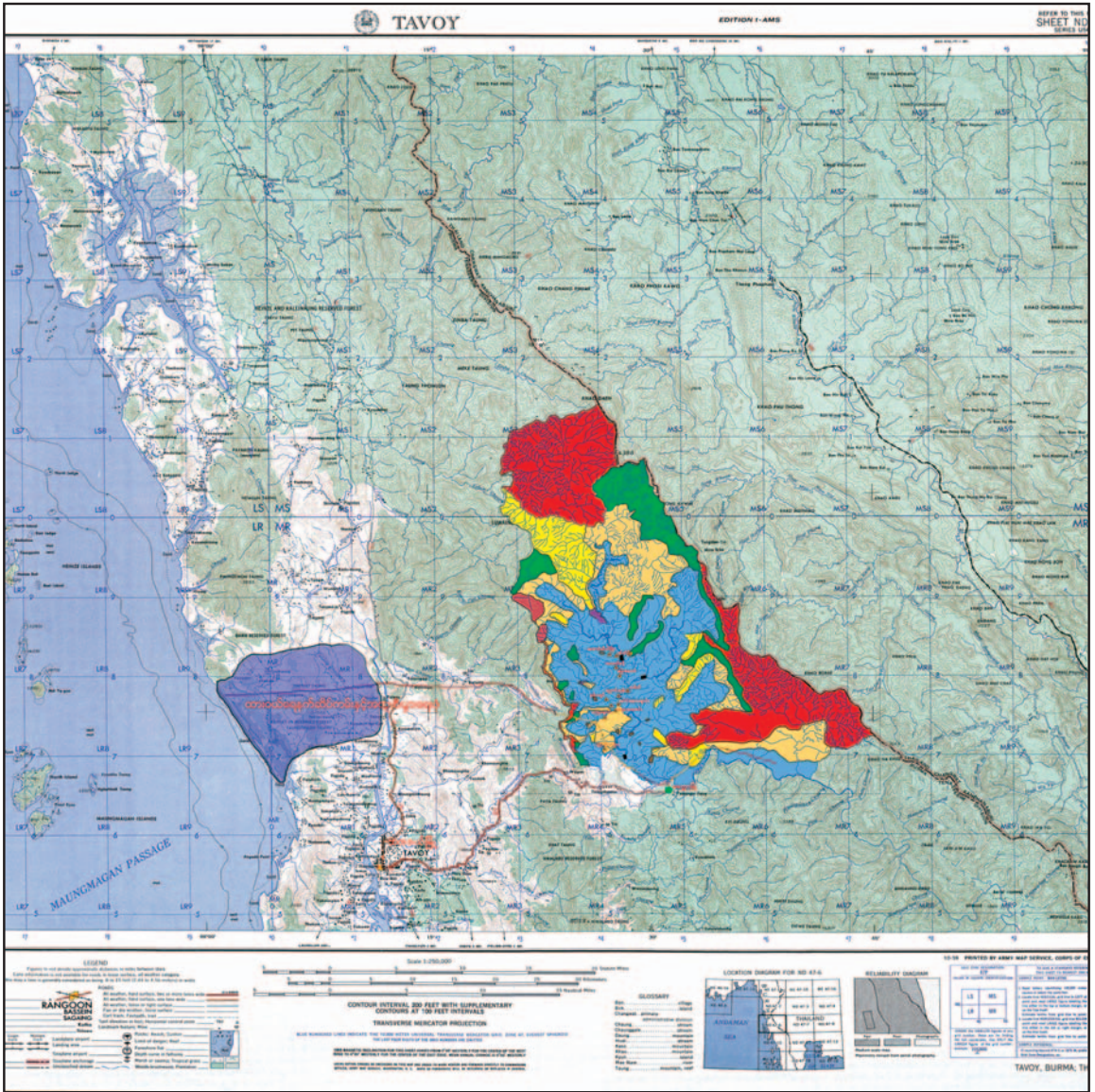
မာတိကာ

စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အကျဉ်းချုပ်	၇
ကျေးဇူးတင်လွှာ	၉
သုတေသန အမှာစာ	၁၁
သုတေသန နိဒါန်း	၁၃
သုတေသန အကြံပြုချက်များ	၁၅
သုတေသန ရည်ရွယ်ချက်များ	၁၆
သုတေသန နည်းစနစ်	၁၆
သုတေသန စိန်ခေါ်ချက်များ	၁၉
သုတေသန တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များ	၂၀
၁။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍမှ တွေ့ရှိချက်များ	၂၂
၂။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍမှ တွေ့ရှိချက်များ	၂၆
၃။ သစ်တောမှပေးသော လူသား၏ အခြေခံအကျဆုံး လိုအပ်ချက် “အိမ်” သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စိန်ခေါ်ချက်များ	၃၁
၃၅	၃၅
သုတေသန နိဂုံး	၄၄
နောက်ဆက်တွဲ (၁)	၄၅
နောက်ဆက်တွဲ (၂)	၄၇
နောက်ဆက်တွဲ (၃)	၄၉
ကွင်းဆင်းသုတေသန မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများ	၆၀

ပုံကားချပ်များနှင့် ဇယားကွက်များ

ပုံကားချပ် ၁။ ခမောင်းသွယ်ဒေသ မြေပုံ	၅
ပုံကားချပ် ၂။ ခမောင်းသွယ်ချောင်းအတွင်း သုတေသနပြုတွေ့ရသော ငါးမျိုးစိတ်များ	၃၈
ပုံကားချပ် ၃။ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် သုတေသနပြုတွေ့ရှိရသော ပရဆေးပင်မျိုးစိတ်များ	၃၉
ပုံကားချပ် ၄။ အရေးကြီးသော သစ်တောနယ်မြေ (၉) ခု	၄၁
ဇယား ၁။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်တောထွက်ကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး (ကျပ်သိန်းပေါင်း)	၂၀
ဇယား ၂။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်တောထွက်ကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး (ရာခိုင်နှုန်း)	၂၁
ဇယား ၃။ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းမှ ထွက်ရှိသော သီးနှံအမျိုးအစား စာရင်း	၂၂
ဇယား ၄။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေစာရင်း	၂၄
ဇယား ၅။ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှ ထွက်ရှိသော သီးနှံအမျိုးအစားစာရင်း	၂၅
ဇယား ၆။ ရာသီအလိုက်ထွက်ရှိသော သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများစာရင်း	၂၇
ဇယား ၇။ ခမောင်းသွယ်ချောင်းအတွင်း တွေ့ရှိရသော ငါးမျိုးစိတ်စာရင်း	၂၉
ဇယား ၈။ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင်တွေ့ရသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်အမျိုးအစား စာရင်း	၃၀
ဇယား ၉။ သစ်တောထွက် သစ်၊ ဝါး၊ ဖတ် တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော ပစ္စည်းများစာရင်း	၃၃
ဇယား ၁၀။ သစ်တောအပေါ် ခမောင်းသွယ်ဒေသ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သဘောထား	၃၄

ပုံကားချပ် ၁။ မောင်းသွယ်ဒေသမြေပုံ

အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်၍ မူဝါဒ၊ ဥပဒေနှင့် ရှေ့ပြေး စီမံကိန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သစ်တောမြေအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်သူများ၏ မြေယာနှင့်အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တိုးတက်စေခြင်း

စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော ကျေးလက်နေပြည်သူများ ဘဝရှင်သန်ရပ် တည်ရေးအတွက် သစ်တောများသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောအရာဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောများ သားစဉ်မြေးဆက် သုံးစွဲနိုင်သည်အထိ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်ရေးအတွက် သစ်တောများကို ဒေသခံကျေးလက်ပြည်သူတို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့်၊ ရေရှည်တည်တံ့အောင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခွင့်နှင့် ပြန်လည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ထောင်နိုင်ခွင့် စသည့် သစ်တောမြေနှင့် သယံဇာတများအပေါ် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

ပြဌာန်းထားရှိသော မြေယာဥပဒေများသည် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိရေး၊ သစ်တောမူဝါဒပါ ပဓာနကျသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ပြည်သူတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မြှင့်တင်ရေးကို အထောက်အကူပြုရေးနှင့် ပြည်သူတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရေးတို့အတွက် ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် မြေယာအသုံးပြုမှု ရပိုင်ခွင့်များရရှိရေးသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ပါဝင်လျက်ရှိကြောင်း သတိပြုမိလာ လျက် ရှိပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူတို့၏ သစ်တောမြေအသုံးချမှုကို မြှင့်တင်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲများကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း စီမံကိန်းမှကျင်းပလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် “အကျိုးဆက်စပ်သူအားလုံး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် သစ်တောမူဝါဒ၊ ဥပဒေနှင့် ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သစ်တောမြေအတွင်းမှီတင်းနေထိုင်ကြသူများ၏ မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တိုးတက်စေရေး စီမံကိန်း” ကို မဲခေါင်ဒေသ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး မြေယာ နှင့်ဆက်စပ်သည့် အစိုးရဌာန (၁၂)ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း (၆)ခုမှ ကိုယ်စား လှယ်များ၊ သစ်တောဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ (၂) ရပ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဆိုပါ စီမံကိန်း၏ ဦးဆောင်ကော်မတီတွင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်း ဝန်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က အတွင်းရေးမှူး အဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း မွန်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ဒေသအဆင့် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့ပြီး ဒုတိယအဆင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများ ဆက်လက်ကျင်းပနိုင်ရေးနှင့် အထောက်အထားမှတ်တမ်းများ ရရှိနိုင်ရေး ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း ဧရိယာများကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

ခမောင်းသွယ်ဒေသသည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွက် ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းဧရိယာအဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသော နေရာဖြစ်ပြီး ယခုတင်ပြသော သုတေသနစာတမ်းသည် အဆိုပါဒေသနေ ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများမှ ၎င်းတို့အစဉ်အဆက် ကျင့်သုံးလာခဲ့သော ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများနှင့်အညီ ၎င်းတို့အတူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်လျက်ရှိသော သစ်တောများနှင့် မည်ကဲ့သို့အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနေထိုင်လျက်ရှိပုံတို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်တင်ပြထား သည့် စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူများမှ အထွဋ်အမြတ်ထားရှိသည့် ထုံးကျောက်ဂူ သဘာဝနယ်မြေကို မည်ကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိသည်ကို မွန်ပြည်နယ်ရှိ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းဧရိယာတွင် လေ့လာလျက်ရှိပြီး ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ အမြဲတမ်းသစ်တောနယ်မြေများအတွင်း အမှီပြုလျက်ရှိသော ဒေသခံများရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို စီမံကိန်းမှ အဓိကထား လေ့လာသွား မည် ဖြစ်ပါသည်။

မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများကို သုံးသပ်ရန်၊ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ဒေသခံပြည်သူတို့ သစ်တောမြေနှင့် သယံဇာတများအပေါ် စီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်များကို လေ့လာရန်အတွက် သစ်တောမြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်/ လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပေါ် အကျိုးဆက်စပ်သူအားလုံးပါဝင်သော အမျိုးသားအဆင့် ဆွေးနွေးပွဲများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကျင်းပနိုင်လျက်ရှိရာ ၂၀၁၇ ခုနှစ် မေလအတွင်းက ပထမဆုံးအကြိမ်နှင့် နိုဝင်ဘာလအတွင်းက ကျွမ်းကျင်သူများစကားပိုင်း ဆွေးနွေးပွဲတို့ ကျင်းပခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ထပ်မံ၍ကျင်းပသွားရန် စီစဉ်ထားရှိပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ဝိုင်းဝန်းကူညီပံ့ပိုးသူ အများအပြားရှိပါသည်။ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလုပ်ရာနေရာ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ခရီးလမ်းပန်း အလှမ်းကွာဝေးမှု၊ စပါးရိတ်သိမ်းချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်နေမှု စသည့်အခက်အခဲများကြားမှ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြသူ အသီးသီး၏ စိတ်စေတနာကောင်းများကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ခမိတ်ကျေးရွာများမှ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ တတ်ကြွစွာပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိပဲ ဤသုတေသနစာတမ်းကို ရေးသားထုတ်ပြန်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါကျေးရွာများက ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများကို ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်း အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်အတွက် စိတ်ရောကိုယ် ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသော ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ခမိတ်ကျေးရွာများမှ “ခမောင်းသွယ် ဌာနေတိုင်းရင်းသား ဘဝနှင့် သဘာဝရောင်ခြည်” (Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature - RKIPN) အဖွဲ့ဝင်များကို ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တတိယအနေဖြင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပင်ပန်းစွာကြိုးစား၍ အချက်အလက်များကောက်ယူပေးခဲ့ကြသော Tanintharyi Volunteer Service (TVS) ကျောင်းသားလူငယ်များ အားလုံးကို ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဆင့်တိုင်းတွင် သုတေသနအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော TVS ကျောင်းသားလူငယ်များကို စိတ်ရှည်စွာဖြင့် သင်ကြားပြသခြင်း၊ ဦးဆောင်ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် သုတေသနစာတမ်းကို ရေးသားပြုစုပေးခဲ့သော သုတေသီများကို ကျေးဇူးအထူးတင် ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ခမောင်းသွယ် ဌာနေတိုင်းရင်းသား ဘဝနှင့် သဘာဝရောင်ခြည်
Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature – RKIPN
တနင်္သာရီမြစ်မကြီးနှင့် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ ကွန်ရက်
Tanintharyi River and Indigenous People Network – TRIP NET
ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်။

သုတေသန အမှာစာ

ဤသုတေသနစာတမ်းကို တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ မေတ္တာမြို့နယ်၊ ခမောင်းသွယ် ဒေသရှိ ဆိတ်ဖြိုးနှင့်ခမိတ်ကျေးရွာများရှိ သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်ရှင်သန်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုကို ရွေးချယ်ပြီး ကွင်းဆင်းသုတေသနပြု အချက်အလက်ကောက်ယူပြီး ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသုတေသန စာတမ်းရေးသားခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောထိန်းသိမ်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊ ပြည်သူ့ပုဂ္ဂိုလ် မူဝါဒများပေါ်ပေါက်စေရန်နှင့် ဒေသခံများကိုယ်တိုင် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများပေးရန် အရေးကြီးပုံကိုဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်ရှင်သန်သော ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုကို သစ်တောမှ မည်ကဲ့သို့ အကျိုးပြုပုံများကိုလည်းကောင်း၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘဝနေဟန်က သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို မည်ကဲ့သို့ အထောက်အကူပြုပုံကိုလည်းကောင်း၊ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို အခွင့်အလမ်းများ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ပေးသင့်သည်ကို ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သော သုတေသနအချက်အလက်များဖြင့် သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် သုတေသနနယ်မြေအတွင်း လက်တွေ့ကွင်းဆင်းပြီး တိုက်ရိုက်ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များ (First-hand Data) ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအချက် အလက်များက ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း အကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြလျက်ရှိပါသည်။ ခမောင်းသွယ်သည် ငြိမ်းချမ်းစွာ သမရိုးကျ ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခွင့်ရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့်မတူပဲ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအကြား ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ရှင်သန်ခဲ့ရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တယ်လီဖုန်းကွန်ယက်များ အားလုံး၏ အစွန့်အဖျားတွင် ရောက်ရှိနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ လျှပ်စစ်မီးမရရှိသော ဒေသလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် ခမောင်းသွယ်ဒေသ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ထူးခြားချက်မှာ ရပ်ရွာအခြေပြု သုတေသန (Community-based Research) ကို အခြေပြု၍ ဒေသန္တရဗဟုသုတ (Local Knowledge) တည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ “ပညာဗဟုသုတသည် စွမ်းအား” (Knowledge is Power) ဟူသည်မှာ ခမောင်းသွယ်ဒေသ အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ဆောင်ပုဒ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ ခမောင်းသွယ်ဒေသ သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် သစ်တောသယံဇာတများကို သုတေသနပြု လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ကြပါသည်။ ဤသုတေသနသည် ထိုရည်မှန်းချက်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်ပါသည်။

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ခမောင်းသွယ်ဒေသခံများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်ကို မျက်မြေမပြတ်ကြပါ။ မိမိတို့၏အခွင့်အရေးများကို မည်သည့်နေရာမှာမှ တောင်းစရာမလို၊ မည်သူကမျှ အကာအကွယ်ပေးမည်မဟုတ်၊ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ကာကွယ်မြှင့်တင်မှရမည်ဟု နားလည်ထားကြသူများ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လည်း မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းမှု စလျှင်စခြင်း ခမောင်းသွယ် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အချင်းချင်းစုစည်းလျက် ရေရှည်တည်တံ့သော ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်လှုပ်ရှားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းဖြင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းအကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

သုတေသန နိဒါန်း

နိုင်ငံတစ်ခု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပထဝီအနေအထားများ၊ အရင်းအမြစ်များ၊ ရာသီဥတုအခြေအနေနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ယဉ်ကျေးမှုရိုးရာဓလေ့များ စသည့် မတူညီသော အချက်များအပေါ်မူတည်၍ ဖွံ့ဖြိုးမှုပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ထွန်းလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုတွင် အမျိုးမျိုးသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ကြည့်မြင်ရာတွင် မြို့ပြ၊ ကျေးလက်၊ တောင်တန်းများ၊ ကမ်းရိုးတမ်းများ၊ နယ်စပ်ဒေသနှင့် အချက်အချာဗဟိုကြသော မြေပြန့်ဒေသလူ့အဖွဲ့အစည်းများဟူ၍ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည့်အလျောက် အရင်းအမြစ်များ တည်ရှိမှုလည်း ကွဲပြားသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုပုံသဏ္ဍာန်များလည်း မတူညီကြပါ။ စက်မှုလုပ်ငန်းထွန်းကားသော မြို့ပြ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် စိုက်ပျိုးမြေများပေါများသော ကျေးလက် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟူ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် ခွဲခြားပြောဆိုကြသော်လည်း၊ အနီးကပ်လေ့လာမည်ဆိုလျှင် ထိုမျှ ရိုးရှင်းခြင်းမရှိပါ။ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော် နေထိုင်လျက်ရှိသော ကျေးလက်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ပင် ထူးခြားသော ဝိသေသလက္ခဏာ အမျိုးမျိုးဖြင့် နိုင်ငံအနှံ့ တည်ရှိနေကြပြီး၊ ၎င်းတို့၏ နေထိုင်မှုနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့မှာလည်း အမျိုးစုံလင်လှသည်။

ဤသုတေသနကို “သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေးခြင်း” ဟု အမည်ပေးထားသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သစ်တောနှင့်အတူ ရှင်သန်ရပ်တည်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအကြောင်း သုတေသနပြု လေ့လာထား၍ ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနနယ်မြေသည် နယ်စပ်ဒေသတွင် တည်ရှိခြင်း၊ ကျေးလက်ဆန်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနွယ်စု တစ်ခုဖြစ်ခြင်း၊ ရိုးရာဓလေ့ အစဉ်အလာများရှိခြင်း စသည့် ဝိသေသလက္ခဏာများ ရှိနေပေသည်။ အရေးကြီးဆုံး ဝိသေသလက္ခဏာမှာ “သစ်တောနှင့်အတူ ရှင်သန်နေထိုင်ခြင်း” ပင်ဖြစ်သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဟု ဆိုရာတွင် အရင်းအမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ရေး (Sustainability) အတွက် မည်မျှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သနည်း ဆိုသည့်အချက်မှာ အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဒေသတွင်းရှိ အရင်းအမြစ်များကို သားစဉ်မြေးဆက်ခံစားနိုင်ရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိမှသာလျှင် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းသည် အဓိပ္ပါယ်ရှိပေလိမ့်မည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်သော၊ သစ်တော၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ခံစားရရှိနေသော၊ သစ်တောကို ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းသောလူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု၏ မျှော်လင့်ချက်များ၊ စိုးရိမ်မှုများနှင့် အခက်အခဲများကို စနစ်တကျ လေ့လာပြုစုထားပါသည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းပါ တွေ့ရှိချက်များသည် ပြည်သူ့ဗဟိုပြု သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း (People-centered Forest Conservation and Management) ဆိုင်ရာ မူဝါဒများရေးဆွဲရာတွင် သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်လျက်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးနွယ်စုများ၏ ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရန်အတွက် မှန်ကန်စွာထည့်သွင်းစဉ်းစား ရေးဆွဲနိုင်ရန် အထောက်အကူ

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ပြုမည်ဟု ယုံကြည် မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု အများဆုံး ဒေသများထဲက နိုင်ငံ၏ တောင်ပိုင်း တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ ထားဝယ်ခရိုင်၊ မေတ္တာမြို့နယ်အတွင်းရှိ “ခမောင်းသွယ်ဒေသ” မှ ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသား လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ပုံ၊ ဘဝရှင်သန်ရေးအတွက် သစ်တော မှ အကျိုးပြုပုံနှင့် ရေရှည်ရှင်သန်နေထိုင်ရေးအတွက် သစ်တောကိုထိန်းသိမ်းပုံများကို ကွင်းဆင်း သုတေသန ပြု၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်ခြင်းတွင် သစ်တောနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း နှစ်ခုစလုံး ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရန်လိုအပ်ပြီး၊ တစ်ခုပျက်သုဉ်းလျှင် အခြားတစ်ခုလည်း မတည်တံ့နိုင်ပါ။

သုတေသန အကြံပြုချက်များ

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်နေကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားကျေးရွာများသို့ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြု တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များ အရ ဌာနေတိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် မူဝါဒများရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုချက်များအဖြစ် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

- ၁။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို သစ်တောမှ ဘဝလုံခြုံမှု (Life Security) အတွက် အထောက်အပံ့ပေးသည်။ အဆိုပါအခြေအနေကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိသော မူဝါဒများဖြစ်ရန် အကြံပြုပါသည်။
- ၂။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို သစ်တောမှ အစားအစာလုံခြုံမှု (Food Security) အတွက် အထောက်အပံ့ ပေးသည်။ အဆိုပါအခြေအနေကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိသော မူဝါဒများဖြစ်ရန် အကြံပြုပါသည်။
- ၃။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို သစ်တောမှ စီးပွားဘဝလုံခြုံမှု (Economic Security) ကို အထောက်အပံ့ပေးသည်။ အဆိုပါအခြေအနေကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိသော မူဝါဒများဖြစ်ရန် အကြံပြုပါသည်။
- ၄။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘဝနေဟန်က ဂေဟစနစ်လုံခြုံမှု (Ecosystem Security) ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်။ အဆိုပါအခြေအနေကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိသော မူဝါဒများဖြစ်ရန် အကြံပြုပါသည်။
- ၅။ ခမောင်းသွယ်ဒေသမှ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ရှင်သန်နေကြသော လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှ ရရှိခဲ့သော သုတေသန တွေ့ရှိချက်များအရ သစ်တောရေးရာ မူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် သစ်တောနှင့် ၎င်းအားအမှီပြုနေထိုင်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ခွဲခြားကန့်သတ်သည့် ရှုထောင့်မှ ရေးဆွဲခြင်းထက်၊ သစ်တောနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲနေထိုင်လျက် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများဖွင့်ပေးသည့် ရှုထောင့်မှ ရေးဆွဲသင့်ကြောင်း အကြံပြုပါသည်။
- ၆။ အထက်ပါ လုံခြုံမှု (၄) မျိုး ရေရှည်တည်တံ့ရန်နှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရန် သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒရေးဆွဲခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များချမှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းအဆင့်တိုင်းတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများပါဝင်မှုကို တန်ဖိုးထား၍ အလေးထားဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုပါသည်။

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

- ၇။ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ ပြည်သူပဟိုပြု သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ စနစ်တကျဖြင့် ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ဒေသန္တရပဟုသုတနှင့် အသိပညာအပေါ် အခြေခံသော ရပ်ရွာအခြေပြု သစ်တော သုတေသန လုပ်ငန်းများကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် နှင့် ကူညီပံ့ပိုး ရန် အကြံပြုပါသည်။
- ၈။ သစ်တောသယံဇာတများနှင့် ဇီဝမျိုးကွဲမျိုးစုံကို စနစ်တကျလေ့လာစုဆောင်း မှတ်တမ်းတင်မည့် သက် ရှိသစ်တောပြတိုက်ငယ်များ (Living Forest Museum) ကို သစ်တောများတည်ရှိဒေသတွင် တည် ထောင်ခြင်းဖြင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာပညာပေးနိုင်မည်ဟု အကြံပြုပါသည်။

သုတေသန ရည်ရွယ်ချက်များ

ဤသုတေသနကို အောက်ပါ ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

- ၁။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်လျက်ရှိသော ဌာနတိုင်းရင်းသား လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ရှင်သန်ရပ်တည် ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သစ်တောသယံဇာတများ၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ထုတ်ရန်။
- ၂။ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်လျက်ရှိသော ဌာနတိုင်းရင်းသား လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ရှင်သန်ရပ်တည် ရေးနှင့် သစ်တောသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့ဖွံ့ဖြိုးရေး တိုက်ရိုက်အချိုးညီ ဆက်နွယ်နေပုံကို ဖော် ထုတ်ရန်။
- ၃။ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောထိန်းသိမ်းစီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများချမှတ် အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို အခြေပြုခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းပေးရန် အရေးကြီးပုံကို ဖော်ထုတ်ရန်။

သုတေသန နည်းစနစ်

ဤသုတေသနကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဌာနကရင် တိုင်းရင်းသား တို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို အထူးအလေးထား၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤသုတေသနသည် ရပ်ရွာအ ခြေပြု သုတေသန (Community-based Research) အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသအရပ် ဖက်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော “လူထုအခြေပြု ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ” Commu- nity Sustainable Livelihood and Development၊ “ခမောင်းသွယ် ဌာနတိုင်းရင်းသားဘဝနှင့် သဘာဝရောင်ခြည်” (Rays of Kamoethway Indigenous People and Nature - RKIPN)၊

“တနင်္သာရီမြစ်မကြီးနှင့် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများ ကွန်ရက်” (Tanintharyi River and Indigenous People Network – TRIP NET) တို့ပူးပေါင်း၍တက်ကြွသော ကရင်လူငယ်များဖြင့် သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခု ဖွဲ့စည်းပြီး သုတေသနဒီဇိုင်းနှင့် နည်းစနစ်များကို သုတေသနပညာရှင်နှင့်အတူ စနစ်တကျ လေ့လာဖော်ထုတ် လေ့ကျင့်အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းကို အချိန် (၃) လအတွင်း အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ အချိန်တိုအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်မှုများကို တစ်လကျော် အချိန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူမှုကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၁၁) ရက်နေ့မှ (၁၇) ရက်နေ့အထိ တစ်ပတ်ကြာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ စနစ်တကျစုစည်းခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းနှင့် စာတမ်းရေးသားခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို တစ်လကြာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်ကို အောက်ပါအတိုင်း အဆင့်ဆင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အဆင့် (၁) - သုတေသနအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း။ ။ ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းအတွက် သုတေသနအဖွဲ့ကို ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသော Tanintharyi Volunteer Service (TVS) သင်တန်းတွင် တက်ရောက်နေသည့် လူငယ်သင်တန်းသား (၁၄) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့ကို အုပ်ချုပ်သူ (၃) ဦး၊ သုတေသနပညာရှင် (၂) ဦးတို့ဖြင့် ဦးဆောင်လျက် ကွင်းဆင်းသုတေသန လုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အဆင့် (၂) - သုတေသနပြုမည့်နေရာ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခြင်း။ ။ ခမောင်းသွယ်ဒေသသည် အကျယ်အဝန်း ဧရိယာ (၂၆၄,၁၅၁.၇၅) ဧကရှိပြီး၊ ကျေးရွာပေါင်း (၁၂)ရွာဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော သစ်တောအခြေပြု လူ့ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ခမောင်းသွယ်ဒေသ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း များသည် ယခင်က ရပ်ရွာအခြေပြုသုတေသနလုပ်ငန်းများကို ခမောင်းသွယ်ဒေသ အနံ့အပြားတွင်အ ကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ဖူးသော အတွေ့အကြုံများရှိပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ ယခင်ကဆောင် ရွက်ခဲ့ဖူးသော သုတေသနရလဒ်များအပေါ် အခြေခံပြီး၊ ခမောင်းသွယ်ဒေသကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သော သုတေသနနေရာများ (Research Sites)ကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်ရာတွင် သစ်တောထူ ထပ်မှု အများဆုံးဖြစ်သော မြောက်ဖက်အစွန်းက ဆိတ်ဖြူးကျေးရွာနှင့် တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သီးနှံ စိုက်ပျိုးရေးသစ်တော တည်ရှိသော အရှေ့ဖက်က ကမိတ်ကျေးရွာတို့ကို သုတေသနနေရာများအဖြစ် ရွေး ချယ်ခဲ့သည်။

အဆင့် (၃) - သုတေသနအရွယ်အစား သတ်မှတ်ခြင်း။ ။ ဆိတ်ဖြူးကျေးရွာသည် အိမ်ခြေ (၁၅၀) ခန့်ရှိသော ကျေးရွာဖြစ်ပြီး၊ ကမိတ်ကျေးရွာမှာ အိမ်ခြေ (၅၀) ကျော်ရှိသော ကျေးရွာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးရွာ နှစ် ခုပေါင်းမှ အိမ်ထောင်စုအရေအတွက် (၁၀၀) ကို ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူရန် သုတေသန အရွယ်အစား (Research Size) သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ လက်တွေ့ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူ သည့်အခါ ဆိတ်ဖြူးကျေးရွာမှ အိမ်ထောင်စု (၆၈) စုနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာမှ အိမ်ထောင်စု (၃၈) စု၊ စုစုပေါင်း အိမ်ထောင်စု (၁၀၆) စု၊ လူဦးရေအားဖြင့် စုစုပေါင်း (၆၈၂) ဦးတို့၏ အချက်အလက်များ ကောက်ယူ နိုင်ခဲ့ သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနသည် ကျေးရွာနှစ်ရွာရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅၀% ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ထံမှ အချက်အလက်များ ကောက်ယူ လေ့လာနိုင်ခဲ့သည်။

အဆင့် (၄) - သုတေသန မေးခွန်းလွှာများ ပြုစုခြင်းနှင့် သင်တန်းပေးခြင်း။ ။ RKIPN၊ CSLD နှင့် TRIP- NET တို့၏ ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသော သုတေသနအချက်အလက်များကို ပြန်လည်လေ့လာခြင်း၊ သုတေ သနအဖွဲ့ဝင် လူငယ် (၁၄) ဦးနှင့်အတူ သုတေသနမေးခွန်းလွှာပုံစံကို အသေးစိတ် ရေးဆွဲပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူမှုများကို အချိန်တိုအ တွင်း ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်နိုင်ရန် ကျေးရွာလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အားကောင်းရန် လိုအပ်ပြီး၊ ကျေးရွာနှစ်ရွာမှ RKIPN အဖွဲ့ဝင်များက စနစ်တကျ ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည်။

အဆင့် (၅) - အချက်အလက်ကောက်ယူသည့် နည်းလမ်းများ။ ။ အချက်အလက် ကောက်ယူရာတွင် အရေ အတွက်အခြေပြုနည်းလမ်း (Quantitative Method) နှင့် အရည်အသွေးအခြေပြုနည်းလမ်း (Qual- itative Method) နှစ်မျိုးစလုံးကို ပေါင်းစပ်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်မဟုတ် သော သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများ (Non-timber forest products) ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်း (Household Survey) ဇယားကွက်များ အသုံးပြုရယူခဲ့ပြီး၊ သစ်တောနှင့်ပတ်

သက်သော အလေ့အကျင့်များနှင့် သဘောထားအမြင်များကို အသင့်ပြင်ဆင်သွားသော အင်တာဗျူးမေးခွန်းလွှာများ (Semi-structured Interview Guideline) အသုံးပြု၍ အချက်အလက်များ ကောက်ယူခဲ့သည်။

အဆင့် (၆) - သုတေသနတွေ့ရှိချက်များကို စနစ်တကျ စုစည်းခြင်း။ ။ ကွင်းဆင်း ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များကို ကွန်ပျူတာအတွင်းရေးသွင်းခြင်း လုပ်ငန်းကိုတစ်ပြိုင်တည်း ဆောက်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် အချက်အလက်များ၏အရည်အသွေး ထိန်းသိမ်းခြင်းကို သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ် တစ်လျှောက် အလွန်အရေးကြီးသော စံနှုန်းအဖြစ် တင်းကျပ်စွာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အဆင့် (၇) - သုတေသနစာတမ်း ရေးသားပြုစုခြင်း။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သော သုတေသန အချက်အလက်များကို စနစ်တကျ အမျိုးအစားခွဲခြားလေ့လာခြင်း၊ ပြန်လှန်အတည်ပြုခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းနှင့် စာတမ်းရေးသားပြုစုခြင်းများကို သုတေသနပညာရှင်မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

သုတေသန စိန်ခေါ်ချက်များ

ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်သည့်အခါ အဓိကစိန်ခေါ်ချက်မှာ သစ်တောမှ ရရှိသော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ (ဥပမာ - ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ သစ်သီးဝလံနှင့် ပရဆေးပင်များ) ၏ အမည်များဖြစ်သည်။ ဒေသခံ ကရင်တိုင်းရင်းသားများသည် ထိုအမည်များကို ကရင်ဘာသာဖြင့်သာ ခေါ်ဝေါ်ကြလေ့ ရှိသည်။ အချို့ကို မြန်မာအမည်များနှင့်တွဲလျက် သိရှိကြသော်လည်း၊ အချို့မှာမသိရှိကြပါ။ RKIPN၊ CSLDနှင့် TRIP-NET အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပါသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို သုတေသနပြုစုပြီး၊ မှတ်တမ်းများထား ရှိသည်။ အဆိုပါမှတ်တမ်းများကို ကိုးကားခြင်းဖြင့် ထိုစိန်ခေါ်ချက်များကို အထိုက်အလျှောက် ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဤသုတေသနစာတမ်းတွင် သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများ၏ အမည်အားလုံးကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ဖော်ပြနိုင်မည်မဟုတ်ပဲ၊ ကရင်ဘာသာဖြင့်သာ ဖော်ပြနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် ခမောင်းသွယ်ဒေသ၌ ဖော်ဆောင်မည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများတွင် သစ်တောထွက် ပစ္စည်းတစ်ခုချင်း၏အမည်နှင့် အသုံးဝင်သော အချက်အလက်များကို ကရင်၊ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာများအပြင် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အခေါ်အဝေါ်များဖြင့် ပြုစုသည့်လုပ်ငန်းကို ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများက ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရန် အစီအစဉ်များ ရှိသည်။ သစ်တောတစ်ခုကို ထိရောက်စွာ ထိန်းသိမ်းမည်ဆိုလျှင် ထိုသစ်တော အတွင်းရှိ ဇီဝမျိုးကွဲမျိုးစုံ (Biodiversity) စာရင်းကို စနစ်တကျ သုတေသနပြု လေ့လာခြင်းသည် အခြေခံအကျဆုံးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟု ခမောင်းသွယ်ဒေသ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော RKIPN၊ CSLD နှင့် TRIP-NET တို့က ခံယူထားသည်။

သုတေသန တွေ့ရှိချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များ

သုတေသန နည်းစနစ်အပိုင်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူမည့် မေးခွန်းလွှာပုံစံကို ပြင်ဆင်ရာတွင် သစ်တောနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးတွင် သစ်တော၏အကျိုးပြုပုံကို အဓိကထားလေ့လာရန် ရည်ရွယ်သည်။ သို့မှသာ သစ်တောရေးရာ မူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင် သစ်တောနှင့်အတူနေထိုင်လျက်ရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ်မည်မျှသက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သည်ကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနစစ်တမ်း မေးခွန်းလွှာတွင် ခမောင်းသွယ်ဒေသ၏ ပကတိအခြေအနေကို ထင်ဟပ်စေမည့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ကဏ္ဍ ဟူ၍ အဓိကအပိုင်းနှစ် ပိုင်း ခွဲခြား၍ လေ့လာခဲ့သည်။ တဖန် စိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍအောက်တွင် တောင်ယာ (ရွှေပြောင်း) စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံစိုက်ပျိုးရေး ဟူ၍ သုံး (၃) မျိုး ထပ်မံခွဲခြားထားသည်။ ထို့အတူ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ကဏ္ဍတွင် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ၊ ရေသတ္တဝါများနှင့် သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ဟူ၍ (၃) မျိုး ထပ်မံခွဲခြားထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနသည် အထက်ပါ ကဏ္ဍနှစ်ရပ်၊ အမျိုးအစား (၆) မျိုးကို အဓိကထား၍ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။ ထို့အပြင် သစ်တောမှ ထင်းနှင့်မီးသွေး လောင်စာထုတ်ယူရရှိမှု အခြေအနေကိုလည်း သီးခြားတင်ပြထားသည်။ သုတေသန တွေ့ရှိချက်များကို အပိုင်းလိုက်ခွဲခြား၍ အသေးစိတ်သုံးသပ်တင်ပြမှု မပြုလုပ်မီ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဇယား (၁) ပါ စုစုပေါင်း ကိန်းဂဏန်းများအရ ရလဒ်အားလုံးကို ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် တင်ပြပါမည်။

ဇယား ၁။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်တောထွက်ကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး (ကျပ်သိန်းပေါင်း)

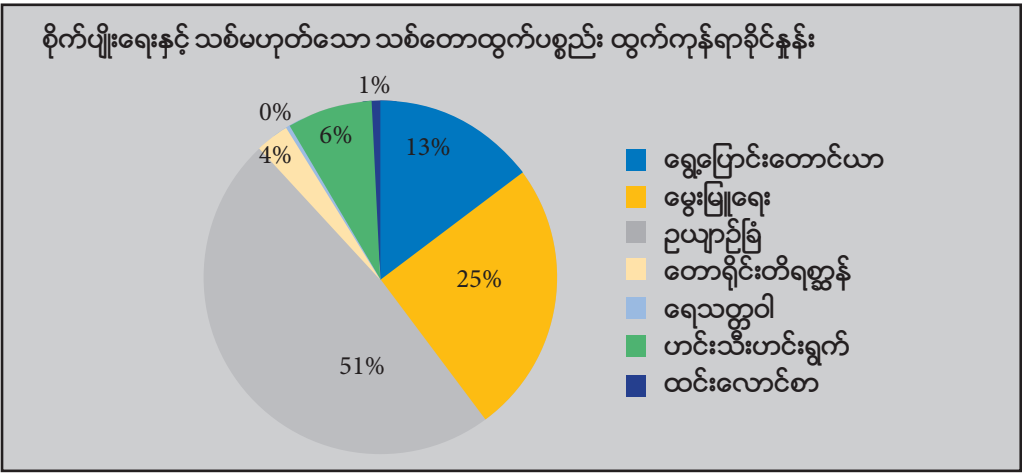
လုပ်ငန်းကဏ္ဍ	ကဏ္ဍခွဲများ	အမျိုးအစား စုစုပေါင်း	တစ်နှစ်ခန့်မှန်း တန်ဖိုး (ကျပ်သိန်းပေါင်း)	အိမ်ထောင်စုတစ်စု၏ တစ်နှစ်ပန်းမျှဝင်ငွေ (ကျပ်သိန်းပေါင်း)
စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍ	စိုက်ပျိုးရေး	၅၂	၆၅၃.၉၆	၆.၁၇
	မွေးမြူရေး	၆	၁.၂၂၈.၂၉	၁၁.၅၉
	ဥယျာဉ်ခြံ	၂၄	၂.၄၉၁.၈၀	၂၃.၅၁
သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ	တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ	၁၇	၁၈၁.၁၂	၁.၇၁
	ရေသတ္တဝါများ	၆	၁၈.၅၅	၀.၁၈
	ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ	၈၀	၃၁၃.၈၇	၂.၉၆
သစ်	ထင်းနှင့် မီးသွေး	၂	၅၇.၉၇	၀.၅၅
	စုစုပေါင်း	၁၈၇	၄.၉၄၅.၅၆	၄၆.၆၇

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ကျေးရွာ (၂) ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၁၀၆) စုအား တွေ့ဆုံမေးမြန်း၍ ဇယား(၁)ပါ ကဏ္ဍခွဲများအလိုက် အချက်အလက်များကို အသေးစိတ်ကောက် ယူခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ကောက်ယူခဲ့ရာတွင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍ၊ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်း ကဏ္ဍ၊ လောင်စာစွမ်းအင်အဖြစ် သစ်မှထုတ်ယူရရှိသော ထင်းနှင့်မီးသွေးအပါအဝင် စုစုပေါင်းအမျိုးအစား ပေါင်း (၁၈၇) မျိုးကို ကောက်ယူနိုင်ခဲ့ပြီး၊ ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုအရ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး ကျပ်သိန်းပေါင်း ၄,၉၄၅.၅၆ သိန်းခန့် ရှိသည်။ ထိုတန်ဖိုးများအပေါ်မူတည်၍ အိမ်ထောင်စု (၁၀၆) စုတွင် တစ်စု၏ တစ်နှစ် ပျမ်းမျှဝင်ငွေကို တွက်ချက်ကြည့်ရာ ကျပ်သိန်းပေါင်း ၄၆.၆၇ သိန်းခန့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ထောင်စုတစ်စုသည် တစ်လ လျှင် ကျပ်ငွေ ၄ သိန်းနီးပါးခန့် ဝင်ငွေရရှိသည်။ ထူးခြားချက်မှာ ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍအလိုက် အမျိုးအစားပေါင်း (၁၈၇) မျိုးတွင် ၉၀% ရာခိုင်နှုန်းသည် မိသားစုစားသုံးရန်အတွက်သာ စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သစ်တောမှရရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပြီး ကျန် ၁၀% ရခိုင်နှုန်းသော အမျိုးအစားများကို ရောင်းချခြင်းအတွက် စိုက်ပျိုးခြင်း သို့မဟုတ် သစ်တော မှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အထက်ပါဝင်ငွေတန်ဖိုးများသည် မိသားစုများ၏ အခြားအလုပ်အကိုင်များမှ ရရှိ သောဝင်ငွေများ ပါဝင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှစ်ခုမှ ကဏ္ဍခွဲအလိုက် ထွက်ရှိသော ပစ္စည်း တန်ဖိုးများကို ဇယား(၂)တွင် ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ အထက်ပါရာခိုင်နှုန်းများကို လေ့လာကြည့်လျှင် ရာခိုင်နှုန်းအများဆုံးမှာ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းသည် တန်ဖိုးစုစုပေါင်း၏ ၅၀.၃၈% ရှိပြီး အဓိက အားထားရသော ကဏ္ဍဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဒုတိယ ရာခိုင်နှုန်းအများဆုံးမှာ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူ ရေး ဖြစ်ပြီး ၂၄.၈၄% ရှိသည်။ တတိယရာခိုင်နှုန်းအများဆုံးမှာတောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးဖြစ်ပြီး ၁၃.၂၂% ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍတွင် တစ်နှစ်အတွင်း ထွက်ရှိသော ထွက်ကုန်များ၏ စုစုပေါင်းခန့်မှန်း တန်ဖိုး ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၈၈.၄၄% ရှိသည်ကို တွေ့ရှိ ရသည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍတွင် တစ်နှစ်အတွင်း ထွက်ရှိသော ထွက်ကုန်များ၏ စုစုပေါင်းခန့်မှန်း တန် ဖိုး ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၁၁.၅၆% သာရှိသည်။ ငွေကြေးတန်ဖိုး အားဖြင့် ၅ သိန်း ၄ သောင်းခန့်သာ ရှိသည်။

ဇယား ၂။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး (ရာခိုင်နှုန်း)

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

သို့သော် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှာ အမျိုးအစားပေါင်းမှာ ၁၀၀ ကျော်ရှိပြီး၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ထက် ပို၍ပင်များပြားသည်။ ယင်းပစ္စည်းများအားလုံးနီးပါးသည် မိသားစုများ၏ စားသောက်ရေးအတွက်များစွာ အထောက်အပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။ ငွေကြေးတန်ဖိုးအားဖြင့် ကြည့်လျှင် နည်းပါးသော်လည်း အစားအစာဖူလုံရေး (Food Security) ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် သစ်တောသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသက လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် မည်မျှအရေးပါသည်ကို အထင်အရှားတွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများသည် သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများကို အားကိုးအားထားပြု ရှင်သန်နေထိုင်လျက်ရှိသဖြင့် သစ်တောပြုန်းတီးပါက ၎င်းတို့၏ အစားအစာဖူလုံမှုလည်း ဆုံးရှုံးမည်ဖြစ်သည်ကို ကောင်းစွာသိရှိထားသဖြင့်၊ ယင်း မွေးရာပါအသိပညာက သစ်တော ထိန်းသိမ်းခြင်းကို လက်တွေ့ကျကျ အထောက်အကူပေးလျက် ရှိသည်။

၁။ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍမှ တွေ့ရှိချက်များ

စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးကဏ္ဍတွင် အဓိကကျသော ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို လေ့လာကြည့်ပါမည်။ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းတွင် အဓိကစိုက်ပျိုးသီးနှံမှာ ကွမ်းသီးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသတွင် ကွမ်းသီးပင်ကိုအမြောက်အများ စိုက်ပျိုးပြီး၊ ထားဝယ်ခရိုင်တွင် ကွမ်းသီးအထွက် အများဆုံး ဒေသတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကွမ်းသီးသည် ပြည်ပပို့ကုန်ဖြစ်ပြီး ဈေးကောင်းသဖြင့် ကွမ်းသီးခြံကို “ရွှေ” ခြံ အဖြစ် တင်စားလေ့ရှိသည်။ ကွမ်းသီးခြံများ၏ ဖွဲ့စည်းမှုမှာ နေအိမ်နှင့် တွဲဆက်လျက် ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်း အများဆုံးတည်ရှိသည်။ ကွမ်းသီးပင်ခြံများသည် ရာဘာခြံများကဲ့သို့ ကွမ်းသီးပင် သက်သက် စိုက်ပျိုးထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ အခြား နှစ်ရှည်သီးနှံပင်များဖြစ်သော သံပရာ၊ ရှောက်၊ ကျွဲကော၊ ပိန္နဲ၊ သရက်၊ အုန်း၊ ငရုတ်ကောင်း၊ စသည်ဝင်ငွေရ သီးနှံများအပြင် အိမ်ဆောက်လုပ်ရန်နှင့် လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် အသုံးဝင်သော သင်္ကန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ ပျဉ်းမ၊ တောင်ထန်း စသည့် သစ်ပင်များလည်း ရောနှောပေါက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ တောင်ထန်း၏ အရွက်များကို ထိုဒေသရှိအိမ်များတွင် အမိုးအဖြစ် တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် အသွင်သဏ္ဍာန်အားဖြင့် “သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးသစ်တော” (Agroforestry) ရောယှက်နေသည်။

ဇယား ၃။ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းမှထွက်ရှိသော သီးနှံအမျိုးအစား စာရင်း

စဉ်	ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံများ	စဉ်	ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံများ	စဉ်	ဥယျာဉ်ခြံသီးနှံများ
၁	ကွမ်းသီး	၉	ခူရင်းသီး	၁၇	ရော်ဘာ
၂	ဝဥ	၁၀	ကျွဲကော	၁၈	မင်းဂွတ်သီး
၃	သီဟို	၁၁	ပိန္နဲ	၁၉	ငရုတ်ကောင်း
၄	ငှက်ပျော	၁၂	သဘော	၂၀	လိမ္မော်
၅	အုန်း	၁၃	နာနတ်	၂၁	ကော်ဖီ
၆	သရက်	၁၄	ကြက်မောက်	၂၂	ဖာလာ
၇	ရှောက်	၁၅	စူပဒတ်ပင်	၂၃	ဩဇာသီး
၈	သံပရာ	၁၆	ကွမ်းရွက်	၂၄	မာလကာ

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

တောင်ယာထွက်သီးနှံများ

ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းမှ ထွက်ရှိသော အသီးအနှံ အမျိုးအစားများမှာ စုစုပေါင်း (၂၄) မျိုးကို ဇယား (၃) တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ “ဝ” ဥ ဖြစ်သည်။ “ဝ” ဥ ကို စိုက်ပျိုးခြင်း မဟုတ် ပဲ ဥယျာဉ်ခြံများထဲတွင် သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်လူမျိုးများသည် “ဝ” ဥကို စားသုံးခြင်းမရှိပါ။ ယခင်က ဈေးကွက်မရှိသောကြောင့် မည်သို့မျှ အသုံးချခြင်းလည်းမရှိခဲ့ပါ။ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်အတွင်း “ဝ” ဥကို တရုတ်နိုင်ငံမှ အသားတု ပြုလုပ်ရာတွင် အဓိကကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအဖြစ် စတင်ဝယ်ယူလာပြီး နောက် ပြည်ပပို့ကုန်ပစ္စည်းတစ်မျိုး ဖြစ်လာသည်။ “ဝ” ဥ သည် ကွမ်းသီးပြီးလျှင် ဥယျာဉ်ခြံမှ ဒုတိယ ဝင်ငွေအကောင်းဆုံး ထွက်ကုန်ဖြစ်သည်။

ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုတိုင်းနီးပါးသည် မွေးမြူရေးကို အစားအစာဖူလုံရေးအတွက် အဓိကထားမွေးမြူကြသည်။ မွေးမြူရေးသည် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းပြီးလျှင် တန်ဖိုးအားဖြင့် ဒုတိယအများဆုံး ကဏ္ဍခွဲဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနအတွက် အချက်အလက်များကောက်ယူရာတွင် မွေးမြူရေး တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစားအလိုက် ကောင်ရေစာရင်းကိုပါ ကောက်ယူနိုင်ခဲ့ပြီး ဇယား (၄) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အဓိကမွေးမြူသည် တိရစ္ဆာန်များမှာ ကြက်၊ ဝက်၊ ဘဲနှင့် နွားတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဆိတ် သည် အသီးအရွက်စား တိရစ္ဆာန်ဖြစ်၍ တောင်ယာနှင့် ဥယျာဉ်ခြံများအတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ယူဆပြီး အနည်းငယ်သာ မွေးမြူကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ နွားကို တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် တောင်ယာထွက်ကုန်များ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အဓိကထားမွေးမြူကြသည်။ ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာတို့တွင် ဆင် တစ်ကောင်စီ ပိုင်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းရှင် နှစ်ဦးရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုဆင်များကို ဤ ဒေသတွင် သစ်ဆွဲရန် အဓိကထား အသုံးပြုကြသည်။ (စာကြွင်း။ ။ ဒေသတွင်း လုပ်ငန်းရှင်များကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးမည် ကို ဒေသခံများစိုးရိမ်ပုံအကြောင်း နောက်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြပါမည်။)

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ဇယား ၄။ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေစာရင်း

မွေးမြူရေး တိရစ္ဆာန် အမျိုးအစား	ကောင်ရေ
နွား	၁၈၀
ဝက်	၁၄၇
ကြက်	၈၁၅
ဘဲ	၉၄
ဆိတ်	၂၄
ဆင်	၂

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

ဗီတာမင်ကြွယ်ဝသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျိုးစုံကို တောင်ယာနှင့်သစ်တောမှ ရရှိကြပြီး၊ အသားဓာတ်အတွက် ကြက်၊ ဘဲနှင့် ဝက်တို့ကို စားသုံးရန် မွေးမြူသလို၊ အကောင်ရေ တိုးပွားလာပါက ဝင်ငွေရရှိ ရန်အတွက် ရောင်းချကြလေ့ရှိပြီး၊ အပြန်အလှန် မျှဝေသည့်ဓလေ့လည်းရှိသည်။ ဥပမာ အိမ်တစ်အိမ်တွင် ဝက်ပေါ်သည့် အခါ ပတ်ဝန်းကျင်အိမ်များကို မျှဝေသလို၊ ပတ်ဝန်းကျင်အိမ်များကလည်း အလားတူ မျှဝေတတ်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းကို ကျင့်သုံးသဖြင့် အစားအစာဖူလုံမှုအတွက် အလွန်အရေးပါသော တန်ဖိုးထား ရမည့် ဓလေ့စရိုက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

တောင်ယာထွက် သီးနှံများ

ဇယား ၅။ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးမှထွက်ရှိသော သီးနှံအမျိုးအစားစာရင်း

စဉ်	တောင်ယာသီးနှံများ	စဉ်	တောင်ယာသီးနှံများ	စဉ်	တောင်ယာသီးနှံများ	စဉ်	တောင်ယာသီးနှံများ
၁	စပါး	၁၄	ကြံ	၂၇	ရုံးပတေနွယ်	၄၀	စဝဲသီး
၂	သခွား	၁၅	သခွားမွေး	၂၈	ကန်ဖွန်းရွက်	၄၁	ကြက်မောက်ပန်း
၃	ငရုတ်	၁၆	နံနံပင်	၂၉	ပျောင်းကောင်းပင်	၄၂	ရွှေဒဂါးပန်း
၄	ရွှေဖရုံ	၁၇	ကြက်ဟင်းခါး	၃၀	ပိန်းရှည်	၄၃	စိမ်းစားပင်
၅	ပဲသီး	၁၈	ပလောပီနံ	၃၁	ဟင်းနုနွယ်	၄၄	ဖွတ်သီး
၆	ကျောက်ဖရုံ	၁၉	နှမ်း	၃၂	မရမ်း	၄၅	ဆလပ်ရွက်
၇	ချဉ်ပေါင်	၂၀	ဘူးသီး	၃၃	ဆန္ဒင်း	၄၆	ကောက်ညှင်း
၈	ခရမ်း	၂၁	ဖောသီး	၃၄	ပင်စိမ်းရွက်	၄၇	စည်ဘာပင်
၉	ပိန်းဥ	၂၂	ပျောက်ဥ	၃၅	စိမ်းစားပိန်း	၄၈	လှရင်းရွက်
၁၀	ရုံးပတေသီး	၂၃	စဝဲသီး	၃၆	မြင်းခွာရွက်	၄၉	သရက်ကင်း
၁၁	ကြက်ချေးပန်း	၂၄	ပေါက်ပေါက်ပင်	၃၇	သပြေသီး(ဘောသီး)	၅၀	ကြောင်မြီး
၁၂	စပါးလင်	၂၅	ဟတ်ကဖီး	၃၈	ဖရဲသီး	၅၁	နွယ်ပင်
၁၃	ပြောင်းဖူး	၂၆	မုံလာရွက်	၃၉	ပဲလင်းမွေသီး	၅၂	စိမ်းစားဥ

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ဒေသမျိုးရင်းစပါးကို အဓိကစိုက်ပျိုးကြသည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသ၏ တောင်ယာစပါးကို ဆူးထိုးစိုက်ပျိုးနည်းဖြင့် စိုက်ပျိုးသည်။ တစ်ဧက စပါးထွက်နှုန်း တင်း (၄၀) မှ (၆၀) အကြားသာ ထွက်ရှိသည်။ စပါးကို ရောင်းချခြင်း လုံးဝမပြုဘဲ မိသားစုစားသုံးရန်အတွက်သာ စိုက်ပျိုးသည်။ ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာများတွင် စပါးအပါအဝင် ရာသီအလိုက်သီးနှံအမျိုးအစားပေါင်း (၅၂) မျိုးစိုက်ပျိုးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့အထဲမှ အိမ်ထောင်စုအများစုတွင် အဓိကစိုက်ပျိုးသော သီးနှံများမှာ သခွား၊ ငရုပ်၊ ရွှေဖရုံ၊ ပဲသီး၊ ကျောက်ဖရုံ၊ ချဉ်ပေါင်၊ ခရမ်း၊ ရုံပတေသီး၊ စပါးလင်၊ နံနံပင်၊ ကြက်ဟင်းခါး၊ ဘူးသီး၊ စဝဲသီး၊ ပိန်းဥ၊ ဖရဲသီး၊ သခွားမွေးသီး၊ ပြောင်းဖူး၊ ကြံ၊ မုံလာရွက်၊ ကန်ဖွန်းရွက်နှင့် ဟင်းနုနွယ်ရွက် စသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များဖြစ်သည်။ အထက်ပါ သီးနှံများကို အခြားအရပ်ဒေသတွင်လည်း ရရှိနိုင်ပြီး အများအားဖြင့်သိရှိကြသည်။ သို့သော် ခမောင်းသွယ်ဒေသက တောင်ယာများမှ ထွက်ရှိသော အခြားသီးနှံများမှာ ကြက်ချေပန်း၊ ပျောင်းကောင်းပင်၊ ဟတ်ကဖီး၊ ပိန်းရှည်၊ ပင်စိမ်း၊ စိမ်းစားပိန်း၊ စဝဲသီး၊ သရက်ကင်း၊ လှရင်းရွက်၊ စည်ဘာပင်နှင့် ပေါက်ပေါက်ပင် စသည့် တို့ဖြစ်သည်။ အဆိုပါသီးနှံများကို မိသားစုစားသုံးရန် အဓိကထား၍ ရာသီအလိုက် စိုက်ပျိုးကြပြီး၊ ပိုလျှံမှသာ ရောင်းချကြလေ့ ရှိသည်။

ကမိုသွေးမြေမျက်နှာသွင်ပြင်ကို တောင်ယာမှမြင်တွေ့ရပုံ

ယခင်က ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများသည် ရိုးရာဓလေ့အရ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဤနေရာတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးသည် ဆိုသည့် အယူအဆနှင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသက ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်အကြောင်း နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ပြရန်လိုသည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသက ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ထားသော ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ နယ်နိမိတ်အတွင်း နှစ်ကာလသတ်မှတ်ချက်အလိုက် ရွှေ့ပြောင်း၍ တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ မိသားစုတစ်စု၏ တောင်ယာသည် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းသည့်အခါ နေရာဟောင်းကို အခြားမိသားစုမှ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိကြပါ။ နှစ်အနည်းငယ်ခန့်ကြာလျှင် တောင်ယာနေရာဟောင်းသို့ အလှည့်ကျပြန်လည်ရောက်ရှိ လုပ်ကိုင်သည့် ဓလေ့ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသသည် လျှပ်စစ်မီးမရှိပဲ လောင်စာစွမ်းအင်အဖြစ် “ထင်း” ကိုသာ အဓိကထား သုံးစွဲကြသည်။ အဆိုပါလောင်စာ ထင်းအတွက် နှစ်အနည်းငယ် အနားပေးထားသော တောင်ယာဟောင်း ကို ပြန်လည်ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းရာမှ ထုတ်ယူရရှိကြသည်။ ထိုအပြင် အနားပေးထားသည့်ကာလအတွင်း အဆိုပါတောင်ယာဟောင်း၏ မြေဩဇာလည်း ပြန်လည်အားကောင်းလာချိန်ဖြစ်သည်။

၂။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍမှ တွေ့ရှိချက်များ

လူတို့စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဥယျာဉ်ခြံထွက် သီးနှံများအပြင် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဆိတ်မြို့နှင့် ကမိတ်ကျေးရွာများရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများသည် ဒေသ၏ပတ်ဝန်းကျင်သစ်တောများထဲတွင် သဘာဝအလျှောက် ပေါက်ရောက်ထွက်ရှိသော သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက် အမျိုးပေါင်း (၈၀) မျိုးကို ရာသီအလိုက် ရယူစားသုံးလျက်ရှိကြောင်း ဤသုတေသန စစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ခဲ့သည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော RKIPN အဖွဲ့ဝင်များက ကျေးရွာပေါင်း (၁၂) ရွာတည်ရှိသော ခမောင်းသွယ်ဒေသ တစ်ခုလုံးတွင် သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို အပင်နမူနာများနှင့် တကွ စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်ထားရှိခဲ့ရာ RKIPN ၏ မှတ်တမ်းများအရ ဟင်းသီးဟင်းရွက်

အမျိုးအစား စုစုပေါင်းမှာ (၉၁) မျိုးဖြစ်ရာ၊ ဤသုတေသနမှ စစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်သော အရည်အတွက်မှာ RKIPN မှတ်တမ်း၏ ၉၀% ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။

ဇယား ၆။ ရာသီအလိုက်ထွက်ရှိသော သစ်မဟုတ်သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စာရင်း

စဉ်	နွေ	စဉ်	မိုး	စဉ်	ဆောင်း	စဉ်	သုံးရာသီ
၁	ဆိတ်နီပင်	၁	ဒညင်း	၁	ရေသဖန်းသီး	၁	တညင်ရွက်
၂	ရေခဲငေါက်	၂	မျှစ်	၂	ကြောင်လျှာသီး	၂	ကောက်ကောက်ညွန့်
၃	လက်ပံပွင့်	၃	မို	၃	ဆူးကြမ်းပိုး	၃	ဒရင် ကောက်ညွန့်
၄	ခွဲဘောသီး	၄	သပြေသီး	၄	လက်စည်းရွက်	၄	တောငှက်ပျောဖူး
၅	မောက်ချဉ်ပင်	၅	ကမိတ်သီး	၅	ကြက်ဆီးရွက်	၅	ကြိမ်ဖူး
၆	ကျောက်ကပေါက်	၆	တောကြက်ဟင်းခါးသီး	၆	နွယ်အီး	၆	ကင်ပွန်းချဉ်
၇	သစ်ပုတ်ရွက်	၇	မမလေးပင်	၇	ဟင်းကမ္ဘာ	၇	ငဇက်ဌောက်
၈	မရမ်းချဉ်သီး	၈	သစ်တက်စေ့	၈	ဟတ်ကဖီး	၈	တောဟင်းချိုရွက်
၉	သပြေရွက်	၉	ရေငန်းသီး	၉	တော်သလေးရွက်	၉	ဖစ်ငေါက်
		၁၀	လင်းနေဖွန်း	၁၀	မြင်းခွာရွက်	၁၀	ကတောချဉ်
		၁၁	ရေဆံစု	၁၁	ပိန်းဖူး	၁၁	ခရမ်းစပ်သီး
		၁၂	ဇက်မျောသီး			၁၂	တောဆူးပေါရွက်
		၁၃	ဝုံမင်းပင်			၁၃	ခွဲငုတ်
		၁၄	သစ်တိုသီး			၁၄	ဂျင်း
		၁၅	ပေါ်ဘူးဆို			၁၅	ညာလီဖလိုးခေါ
		၁၆	ရေသိုက်			၁၆	မရမ်းစေ့
		၁၇	ကြောင်လျှာသီး			၁၇	မုဆိုးလင်ရွက်
		၁၈	ကုတ်ကွင်းပင်			၁၈	တောထန်းဖူး
		၁၉	ဝချောင်း			၁၉	ဝါးကုခု
		၂၀	ကြိမ်နီဖူး			၂၀	ရင်အေးနွယ်
		၂၁	ကြိမ်းသီး			၂၁	ခွေးသေးပန်း
		၂၂	ပုတ်ငုတ်ရွက်			၂၂	သစ်လုံးငယ်
		၂၃	စာကွ			၂၃	ဝုံညင်း
		၂၄	တောသရက်			၂၄	စိမ်းစားပိန်း
		၂၅	ဆာကွာသီး			၂၅	ဖိဖူးရွက်
						၂၆	ကျရွက်
						၂၇	တောင်ထန်းဖက်
						၂၈	ကျောက်ပိန်းဥ
						၂၉	ပခက်ပွဲ
						၃၀	လက်ဆင်းရွက်
						၃၁	ဟင်းကမ္ဘာ
						၃၂	သစ်ချိုရွက်
						၃၃	ပဒတ်ဆန်
						၃၄	တာဘွဲခို
						၃၅	ကတော့ချဉ်
၉ မျိုး		၂၅ မျိုး		၁၁ မျိုး		၃၅ မျိုး	

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ဤသုတေသနမှ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာ အနီးတစ်ဝိုက် သစ်တော များမှ ရရှိသော ဟင်းသီးဟင်းရွက် အမျိုးအစား (၈၀) မျိုးကို ဇယား (၆) တွင် ရာသီအလိုက် ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဇယားကို လေ့လာကြည့်လျှင် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ သစ်တောများသည် ဒေသခံ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ ၏ အစားအစာဖူလုံမှုအတွက် မည်မျှအရေးပါသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သုံးရာသီစလုံး ရရှိနိုင်သောဟင်းသီးဟင်း ရွက်စာရင်းတွင် အမျိုးအစားပေါင်း (၃၅) မျိုးရှိပြီး၊ ဒုတိယအများဆုံးမှာ မိုးရာသီတွင် ရရှိနိုင်သောဟင်းသီးဟင်း ရွက်(၂၅)မျိုးဖြစ်သည်။ ဆောင်းနှင့်ဧရာသီများတွင် ရရှိနိုင်သော အမျိုးအစား အရေအတွက်မှာ (၁၁)မျိုးနှင့် (၉)မျိုး အသီးသီး ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၏ အမည် အများအပြားမှာ ကရင်ဘာသာစကား ဖြင့်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားအရပ်ဒေသက လူ့အဖွဲ့အစည်းများ စားသုံးလေ့ရှိသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ မ ဟုတ်ပဲ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင်သာ ရရှိနိုင်သော အစားအစာများ ဖြစ်သည်ဟု ဒေသခံများက ပြောပြကြသည်။

သစ်တောအနံ့ သဘာဝအလျှောက်ပေါက်ရောက်သော ဒညင်းပင်များသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် သစ်တောကပေးသော လက်ဆောင်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဒညင်းသီးကို ရူးယူ ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေအများဆုံးရရှိ ကြပါသည်။ ထို့အပြင် ရာသီသုံးပါးစလုံး ပေါက်ရောက်သော “တညင် ရွက်” နှင့် “ကောက်ကောက်ညွန့်” တို့သည် ဒုတိယနှင့် တတိယ ဝင်ငွေအများဆုံး သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်း ရွက်များဖြစ်ကြသည်။ အစိမ်းရင့်ရောင် ကောက်ကောက်ညွန့်သည် အလွန်နူးညံ့ပြီး မိသားစုထမင်းပိုင်းများတွင် မရှိမဖြစ် ဟင်းရွက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မိုးရာသီတွင် ပေါများစွာရရှိသော မျှစ်နှင့် မှိုသည် သစ်တောမှပေးသော ဝင်ငွေဖြစ်သလို၊ မိသားစုထမင်းပိုင်းများ၏ အဓိကဟင်းလျာလည်း ဖြစ်သည်။

ဒေသခံများအလွယ်တကူရှာဖွေစားသောက်နိုင်သည့်ကောက်ကောက်ညွန့်

ဇယား ၇။ ခမောင်းသွယ်ချောင်းအတွင်း တွေ့ရှိရသော ငါးမျိုးစိတ်စာရင်း

စဉ်	ငါးအမျိုးအစားများ	စဉ်	ငါးအမျိုးအစားများ	စဉ်	ငါးအမျိုးအစားများ
၁	ငါးပြေမ	၁၇	ငါးကြံရွက်	၃၃	ငါးလန်းပန်း
၂	ငါးနတ်သန်းမဲပြား	၁၈	ဘေးကျောလုံး	၃၄	ငါးဆင်
၃	ငါးယပ်နီ	၁၉	ရွှေယပ်တွန်	၃၅	ငါးလောဖိုး
၄	ငါးဖောင်ရိုး	၂၀	ငါးခူ	၃၆	လယ်ကျောမင်းသား
၅	ငါးသက်တုံး	၂၁	ငါးလူး	၃၇	ငါးမြွေတုံးပု
၆	ငါးဒတ်ပုတ်	၂၂	ငါးနတ်သန်းဝါးပြားကြီး	၃၈	ငါးလူးခေါင်းဖြူ
၇	ငါးဖလပ်စပ်	၂၃	ရွှေရတောင်ဝါသား	၃၉	ငါးဖား
၈	ငါးလုံးသား	၂၄	ညှာကားထော့	၄၀	ငါးမွေတိုး
၉	ငါးကတုံး	၂၅	ငါးအိုးသား	၄၁	ငါးသလဲတိုး
၁၀	ငါးခွန်းကီး	၂၆	ငါးခုံးပုသား		
၁၁	ခုံးဝါဘုသား	၂၇	ငါးရုံဝက်		
၁၂	ခုံးရှယ်သား	၂၈	ငါးနန်းတော်ခေါင်းဘု		
၁၃	ခုံးဘားအီး	၂၉	ငါးယပ်ဝပ်		
၁၄	ငါးဘီလူး	၃၀	ဘေးကျောလုံး		
၁၅	သင်းပြောသား	၃၁	ငါးဖက်ကျား		
၁၆	စွီးမဲသား	၃၂	ငါးလူးခေါင်းနီး		

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ။ TRIPNET

သစ်တောက ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများကို အမျိုးအစားစုံလင်သော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များအပြင် သစ်တောအတွင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်းလျက်ရှိသော ချောင်းမြောင်းများမှငါးမျိုးစုံကို လည်းအစားအစာဖူလုံရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။ ဤသုတေသနမှ ဆိတ်ဖြုံးနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စုများကို မေးမြန်းရရှိခဲ့သော ငါးမျိုးစိတ်စာရင်းအချို့ကို ဇယား ၇။ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ RKIPN အဖွဲ့မှ ခမောင်းသွယ် ချောင်းအပါအဝင် ဒေသတွင်းရှိ ချောင်းမြောင်းများတွင် ငါးမျိုးစိတ်များကို အချိန်ယူ သုတေသနပြုစုခဲ့ရာ ငါးမျိုးစိတ်ပေါင်း (၁၀၈) မျိုးကို ငါးနမူနာ မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများနှင့် တကွမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည် (ပုံကားချပ် ၂ ကို ကြည့်ပါ)။ ယင်းသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို စိတ်အားထက်သန်စွာ ဦးဆောင်မှုပေးလျက်ရှိသော RKIPN အဖွဲ့၏ ဒေသန္တရပဟုသုတ တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများပင် ဖြစ်သည်။

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ဇယား ၈။ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင်တွေ့ရသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်အမျိုးအစား စာရင်း

စဉ်	တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ	စဉ်	တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ	စဉ်	တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ
၁	တောဝက်	၇	ဖြူ	၁၃	စပါးကြီးမြွေ
၂	မျောက်ညို	၈	ဖွတ်	၁၄	ဖြူကြက်
၃	မျောက်လေပေ	၉	ရှဉ့်	၁၅	ဝက်ဝံ
၄	ဆတ်	၁၀	ယုန်	၁၆	လပ်သပ်ကောင်
၅	တောကြက်	၁၁	တောင်ဆိတ်	၁၇	ငှက်များ
၆	ချေ	၁၂	တောကြောင်		

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများထဲတွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များလည်း ပါဝင်သည်။ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်လာကြသော ခမောင်းသွယ်ဒေသမှ ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများတွင် အမဲလိုက်သည့် ရိုးရာဓလေ့များလည်း ရှိကြသည်။ သစ်တောထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် ငါးများကို မိသားစုစားသုံးရန်အတွက်သာ အဓိကထားသကဲ့သို့ အမဲလိုက်ခြင်းသည်လည်း မိသားစု စားသုံးရန်အတွက်သာ

သစ်ရွက်နှင့်အသီးအပွင့်များကိုစားသုံးနေသည့် မျောက်ညိုအုပ်စု

အဓိကထားကြသည်။ ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ကမိတ်ကျေး ရွာများမှ ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များအရ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် လက်ရှိအချိန်၌ အမဲလိုက်မုဆိုးများ အတွေ့များသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်အမျိုးအစား (၁၇)မျိုးရှိကြောင်း ဇယား ၈ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ တိရစ္ဆာန်များထဲမှ မုဆိုးများ ဖမ်းမိမှုအများဆုံး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များမှာတောဝက်၊တောကြက်၊ ချေ၊ ဆတ်နှင့် မျောက်ညို တို့ဖြစ်သည်။ မျောက်ချေးခါးဟင်းလျာသည် ခမောင်းသွယ်

ဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများ အမြတ်တန်းတန်ဖိုးထား စားသုံးကြသော ဟင်းလျား တစ်မျိုးလည်းဖြစ် သည်။

ကွင်းဆင်းသုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့သော ကျေးရွာနှစ်ရွာတွင် ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာသည် သစ်တောနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိပြီး၊ အမဲလိုက်ခြင်းလုပ်ငန်းကို ပို၍လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကမိတ်ကျေးရွာမှာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အဓိကထားဆောင်ရွက်ပြီး အမဲလိုက်ခြင်းလုပ်ငန်း နည်းပါးသည်။ ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များအရ တစ်နှစ်ကာလအတွင်း အမဲလိုက်၍ ရရှိလာသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် (၁၇) မျိုး၏ ခန့်မှန်းတန်ဖိုးမှာ ကျပ်သိန်းပေါင်း ၁၈၁.၂ သိန်းခန့် ရှိသည်။ ယင်းပမာဏကို အိမ်ထောင်စု တစ်စုလျှင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် အမဲလိုက်ခြင်းမှ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှဝင်ငွေ တွက်ချက်ကြည့်ရာ ၁ သိန်း ၇ သောင်းခန့်သာရှိပါသည်။ ဤ ခန့်မှန်းတန်ဖိုးသည် မိသားစု စားသုံးရန်အတွက် အမဲလိုက်ခြင်းမှ ရရှိလာသော တန်ဖိုးဖြစ်သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်သော၊ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံသော ခမောင်းသွယ်ဒေသ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ငွေကြေးထက် ဒေသတွင်းသဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရင်း အမှီပြုရင်းသန်နေထိုင်ကြသည့် ဓလေ့စရိုက်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ငွေကြေးကို အသုံးပြုပြီး ဝယ်ယူရသော “ဈေး” (Market) ယဉ်ကျေးမှု လုံးဝမရှိပါ။ အမှန်အားဖြင့် “ဈေး” မလိုအပ်အောင်ပင် ၎င်းတို့၏ တောင်ယာစိုက်ခင်းများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများနှင့် သစ်တောများက ပြည့်စုံလုံလောက်သော အစားအစာများကို ခမောင်းသွယ်ဒေသက ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ ဘုရားပေးသောလက်ဆောင်အဖြစ် ရရှိခံစားလျက်ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ သဘာဝနှင့်ဟန်ချက်ညီ နေထိုင်လျက်ရှိသော လူနေမှုစရိုက်လက္ခဏာနှင့် ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အရေးကြီးဆုံးလိုအပ်ချက် ဖြစ်ကြောင်းကို ဤသုတေသနမှ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။

၃။ သစ်တောမှပေးသော လူသား၏ အခြေခံအကျဆုံး လိုအပ်ချက် “အိမ်”

လူသား၏အခြေခံအကျဆုံးလိုအပ်ချက်မှာ လုံခြုံနွေးထွေးစွာဖြင့် ရှင်သန်မှုကို စောင့်ရှောက်ပေးသော “အိမ်” ဖြစ်သည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသမှ မိသားစုများသည် ၎င်းတို့၏ အိမ်များကို အနီးပတ်ဝန်းကျင် သစ်တောများမှရရှိသော သစ်၊ ဝါး၊ ဖက် တို့ဖြင့် တည်ဆောက်နေထိုင်ကြသည်။ အိမ်အမျိုးအစားများမှာ အကြမ်း အားဖြင့် (၃) မျိုးတွေ့ရှိရသည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ အိမ်တိုင်၊ ကြမ်းခင်း၊ နံရံအကာအားလုံးကို သစ်ဖြင့် တည်ဆောက်ထားပြီး အမိုးကို သွပ်မိုးထားသော ကြီးမာခိုင်ခန့်သည့် အိမ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဒုတိယ အမျိုးအစားမှာ အိမ်တိုင်နှင့် ကြမ်းခင်းကို သစ်ဖြင့်တည်ဆောက်ထားပြီး နံရံအကာကို ဝါးဖြင့်ယက်လုပ်ထားသော ဝါးထရံများ အသုံးပြုပြီး၊ အမိုးကို တောင်ထန်းရွက်ဖြင့် မိုးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တတိယအမျိုးအစားမှာ အိမ်တိုင်ကို သစ် သို့မဟုတ် ကြီးမားသော ဝါးလုံးများ အသုံးပြု၍လည်းကောင်း၊ ကြမ်းခင်းနှင့် နံရံအကာများကို ဝါးများဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည်။ အမိုးကို တောင်ထန်းရွက်များဖြင့် မိုးထားသည်။

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

တောင်ထန်းပင်မှာ အညာဒေသမှာ တွေ့ရှိရသော ထန်းပင်များနှင့်တူပြီး ၎င်း၏အရွက်သည် ကြီးမာခြင်း၊ ထူထဲခြင်း၊ ကြာရှည်ခံခြင်း၊ မိုးရေလုံခြင်းတို့ကြောင့် အိမ်အမိုးအတွက် အလွန်အသုံးဝင်သော သဘာဝမှပေးသည့် အိမ်ဆောက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် တောင်ထန်းရွက်ကို အိမ်အမိုးအဖြစ် ကျယ်ပြန့်စွာ သုံးစွဲကြသည်။ ဇနီနှင့် ဖက်မိုးများထက် ပိုမိုကြာရှည်ခံပြီး နွေရာသီတွင် အေးမြမှုကိုပေးသောကြောင့် သွပ်ထက်ပင် ကောင်းမွန်သည်။ သို့သော် သွပ်ကဲ့သို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာရှည် ခံနိုင်မှုမရှိပါ။ ခပ်စိပ်စိပ် မိုးထားပါက ၅ နှစ်မှ ၇နှစ်အထိ ခံသည်ဟု သိရပါသည်။ အနီးပတ်ဝန်းကျင် သစ်တောများမှထွက်ရှိသော သစ်၊ ဝါးနှင့် ကြိမ်တို့ကို RKIPN အဖွဲ့မှ သုတေသနပြု မှတ်တမ်းတင်ထားရာ သစ်အမျိုးအစားစုစုပေါင်း (၁၆၅) မျိုး၊ ဝါးအမျိုးအစားစုစုပေါင်း (၁၈) မျိုးနှင့် ကြိမ်အမျိုးအစားစုစုပေါင်း (၁၀) မျိုးရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ ဒေသတွင်း အိမ်ဆောက်ရာတွင် အများဆုံး အသုံးပြုသော သစ်များမှာ ပျဉ်းကတိုး၊ ပျဉ်းမ၊ ကညင်း၊ သင်္ကန်း၊ ပိတောက်၊ စံကား၊ ကမိုသွေးသစ်၊ ကင်းနီ၊ ကန်းစွန်၊ ပထူး၊ သစ်ချို၊ ကံကော်၊ သစ်ကတုံး၊ ဆီပင် စသည် သစ်များဖြစ်သည်။

သစ်တောထွက် သစ်နှင့်ဝါးတို့ကို အိမ်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုရုံမျှမက အိမ်အတွင်း ပရိဘောဂပစ္စည်းများ၊ မီးဖိုချောင်သုံးပစ္စည်းများနှင့် တောင်ယာသုံးပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ အိမ်တိုင်းသည် ကြီးမားသော အိမ်တွင်းပရိဘောဂပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ထိုင်ခုံများ၊ ဘီရိုများ၊ စားပွဲများ၊ သေတ္တာများပြုလုပ်ရာတွင် ကျေးရွာအတွင်းရှိ ပရိဘောဂပစ္စည်းပြုလုပ်သူကို သစ်ပေး၍ ပြုလုပ်ခိုင်းပြီး၊ မီးဖိုချောင်နှင့်လယ်ယာသုံးပစ္စည်း အသေးအဖွယ်များကိုမူ ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်သုံးစွဲကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအတွက် နေအိမ်နှင့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း အမျိုးမျိုးကို ငွေကြေးကုန်ကျ စရိတ်ကြီးမားစွာမရှိပဲ သစ်တောမှ ရယူသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ရှင်သန်နေထိုင်ကြသည်။

ကမိတ်ကျေးရွာရှိ သစ်၊ ဝါး၊ ဖက် တို့ဖြင့်တည်ဆောက်ထားသော အဆင့်(၃)ရှိနေအိမ်

ဇယား ၉။ သစ်တောထွက် သစ်၊ ဝါး၊ ဖတ် တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော ပစ္စည်းများစာရင်း

စဉ်	အိမ်၏အစိတ်အပိုင်းများ	စဉ်	အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ	စဉ်	တောင်ယာသုံးပစ္စည်းများ
၁	အိမ်တိုင်	၁	စားပွဲ	၁	လှည်း
၂	ကြမ်းခင်း	၂	ကုလားထိုင်	၂	လှေ
၃	အမိုး	၃	ဘီရို	၃	စပါးကြိတ်စက်
၄	နံရံအကာ	၄	ကုတင်	၄	ငါးဖမ်းကိရိယာ
၅	မျက်နှာကျက်ထုတ်တန်း	၅	သေတ္တာ	၅	ထယ်
၆	လှေကား	၆	ပန်းကန်စင်	၆	ခါးရိုး၊ ခါးအိမ်
၇	ပြုတင်းပေါက်	၇	ငရုတ်ကျည်ပွေ့	၇	ခူးလေး
၈	တံခါးရွက်	၈	ငရုတ်ဆုံ	၈	လင်းလေး
		၉	ယောင်းမ	၉	ကြိတ်ဆုံ
		၁၀	တောင်း	၁၀	ခြေနင်းဆုံ
		၁၁	စကော	၁၁	ပုဆိန်၊ တူ၊ ပေါက်တူရိုး
		၁၂	ဖျာ	၁၂	ရေထမ်းပိုး
		၁၃	တံမြက်စည်း	၁၃	ရေမှုတ်
		၁၄	ပလိင်း	၁၄	ရေကြည်တောက်
		၁၅	ခမောက်	၁၅	တံစဉ်ရိုး၊ စပါးထိုးဆူးရိုး

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

သို့ဆိုလျှင် လူတို့၏နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန် သစ်ခုတ်ရခြင်းကြောင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုမဖြစ်နိုင်ဘူးလား ဟုမေးစရာရှိသည်။ ပထမဆုံးတွေ့ရှိချက်မှာ ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသည့် ခရီးစဉ်တစ်လျှောက် ဆိတ်ဖြိုးနှင့် ကမိတ်ကျေးရွာများတွင် သစ်အမြောက်အများသုံးစွဲပြီး ဆောက်လုပ်နေဆဲ သို့မဟုတ် ဆောက်လုပ်ပြီးစ နေအိမ်များ တစ်လုံးမှ တွေ့ရှိခဲ့ရခြင်းမရှိပါ။ နေအိမ်ခြံဝန်းများအတွင်း သစ်များကို ခုတ်ယူစုဆောင်းထားမှုများ မတွေ့ရှိခဲ့ရပါ။ ဆိုလိုရင်းမှာ ထိုကျေးရွာများရှိ နေအိမ်များကို နှစ်အတော်ကြာ ကတည်းက တည်ဆောက်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် နှစ်စဉ် သစ်ခုတ်လှဲခြင်း၊ ထုတ်ယူခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ နေအိမ်များကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်လာပါက ပြင်ဆင်ရန်အတွက်သာ သစ်နှင့်ဝါးကို ထုတ်ယူကြလေ့ရှိသည်။ အများဆုံးပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည့်အရာမှာ နေအိမ်အမိုးဖြစ်ပြီး တောင်ထန်းရွက်များ အသုံးပြုသော နေအိမ်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နေအိမ်ဆောက်လုပ်ခြင်းဆိုသည့် အချက်ကြောင့် သစ်တောမပြုန်းတီးနိုင်ပါ။ နေအိမ်တစ်လုံးဆောက်လုပ်ရန် အိမ်ပုံစံအပေါ်မူတည်၍ သစ် (၅) တန်မှ (၁၀) တန်အကြား လိုအပ်ပြီး ဝါးများ၊ ဖတ်များလည်း အသုံးပြုကြသည်။ နေအိမ်အသစ် တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်မှု နည်းပါးသဖြင့် အိမ်ဆောက်လုပ်၍ သစ်တောမပြုန်းတီးပါ။ သစ်တောသည် ၎င်းတို့၏ နေထိုင်မှုဘဝတစ်ခုလုံးနှင့် ပတ်သက် ဆက်နွှယ်နေသဖြင့် သစ်တောနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ သဘောထားများ မေးမြန်းကောက်ယူခဲ့ပြီး၊ အောက်ပါအတိုင်း စုစည်းဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဇယား ၁၀။ သစ်တောအပေါ်ခမောင်းသွယ်ဒေသ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သဘောထား

- သစ်တောသည် ကျနော်တို့အတွက် နံပါတ်တစ် ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောမရှိလျှင် ဘယ်မှာမှ နေထိုင် လုပ်ကိုင်စားသောက် နိုင်မှာမဟုတ်ဖူး။ ဒါကြောင့် သစ်တောသည် ကျနော်ရဲ့အသက်သခင်ကျေးဇူး ရှင်ဟု သဘောထားသည်။ သစ်တောမရှိရင် အသက်မရှင်နိုင်ပါ။
- သစ်တောက အိမ်အတွက်အကျိုးပြုတယ်။ သစ်ကို အဝေးကရှာစရာမလိုဘူး။ ဘဝလုံခြုံမှုအတွက် အဓိကပါပဲ။
- သစ်တောမရှိရင် အစား၊ နေအိမ်၊ လေကောင်း၊ ရေကောင်း၊ ဘဝနေရာ ပျက်တော့မယ်။ မှီခိုမဲ့နေရာ မရှိတော့ပါ။
- သစ်တောက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖြစ်တယ်။ ငွေကုန်သက်သာတယ်။ တကယ်လို့ သစ်တော မရှိတော့ပါက ငွေကုန်ကျများမယ်။ ငွေရရန်ပိုမိုရုန်းကန်ရမယ်။ သစ်တောမရှိတော့ရင် အေးချမ်း သာယာမှာ မဟုတ်ဘူး။ သစ်တောကအရေးကြီးတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့သားသမီးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့အ နီးနားရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သစ်တောတွေကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရမယ်။
- သစ်တောမရှိရင်တော့ ဝင်ငွေနည်းမယ်၊ အစာရေငတ်မယ်၊ အကြွေးတင်မယ်၊ စိတ်ဆင်းရဲမယ်၊ ဒုက္ခရောက်မယ်။
- ယခုခေတ် ရေရှားပါးလာတာကို သိလာလို့ ချောင်းနံ့ဘေးမှာ တောင်ယာမခုတ်ရဘူး။ သစ်ရှိရင် ရေ ရှိတယ်။ သစ် မရှိရင် ရေ ခမ်းခြောက်ကုန်မယ်။
- သစ်တောနဲ့အတူ အသက်ရှင်နေပါတယ်။ အစားအစာတွေ ပရဆေးတွေရတယ်။ အိမ်ဆောက်ရန် အတွက်လိုအပ်သလို၊ ထင်းလည်း အလွယ်တကူရရှိနိုင်ပါတယ်။ သစ်တောက အစစအရာရာ ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ သစ်တောတွေမရှိရင် အသက်မရှင်နိုင်ပါ။ ပြန်လည်ပြီး ထိန်းသိမ်းရမယ်။

ရင်းမြစ်။ ။ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များ၊ TRIPNET

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် အခက်အခဲများ

တစ်ချိန်က တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ခမောင်းသွယ်ဒေသသည် သစ်တောထူထပ်သော ဒေသ ဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါသစ်တောများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်လျက်ရှိသော ထိုင်းနိုင်ငံ ကန်ချနဘူရီခရိုင် ရှိ သစ်တောများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ထိုစဉ်က ယခုအခါ ရှားပါးတိရစ္ဆာန်များဖြစ်သော ကျား၊ ကျားသစ်၊ ကြုံ၊ ကြုံသူတော်နှင့် ဆင်တို့ကို ခမောင်းသွယ်ဒေသတစ်ဝိုက် သစ်တောများထဲတွင်တွေ့ရကြောင်း ဒေသခံ များ၏ ပြောဆိုချက်အရ သိရှိရသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရသည် ကန်ချနဘူရီခရိုင်ရှိ သစ်တောများကို အမျိုးသား ဥယျာဉ်များအဖြစ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ သစ်ရရှိမှု အခက်အခဲကို အကြောင်းပြုပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံဖက်က သစ်တောများတွင် တရားဝင်နှင့် တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှုများ များပြား လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ ရှားပါးတိရစ္ဆာန်များ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် ယခုအခါ မျိုးတုန်းပျောက်လုဖြစ် သွားပြီဟု သိရှိရသည်။ မြန်မာ့တောဆင်းရိုင်းများသည် မြန်မာဖက်ခြမ်းတွင် အေးချမ်းစွာနေထိုင်နိုင်ခြင်းမရှိ တော့သဖြင့် ကန်ချနဘူရီရှိ ဘေးမဲ့သစ်တောများထဲသို့ ရွှေ့ပြောင်း သွားကြကြောင်း ဒေသခံများပြောဆိုချက်အ ရသိရှိရသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတည်ဆောက်ရန်ပြုပြင်ပြော င်း လဲ မှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့ရာ မြန်မာအစိုးရနှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (Karen National Union) တို့ အကြား ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံလုံးဆိုင် ရာ အပြစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (Nationwide Ceasefire Agreement) ကို သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် တစ်ချိန်က စစ်ပွဲများအောက်တွင် နေထိုင်ခဲ့ရသော ခမောင်းသွယ် ဒေသပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ ကရင်လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ ရိုးရာဓလေ့များကို ထိ န်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ဖော်ထုတ်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် စစ်ပွဲကြောင့် စွန့်ပစ်ထားခဲ့ရသော တောင်ယာများကို ပြန်လည်စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိလာကြပါသည်။ အစီ ရင်ခံစာတစ်ခုဖြစ်သည့် “We Will Manage Our Own Natural Resources” တွင် ခမောင်းသွယ်ဒေ သ၏ အတိတ်ပုံရိပ်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

“ကမိုသွေး (ခမောင်းသွယ်၏ ကရင်အမည်) ဒေသသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အလွန် ကြီးမားသည့် တပ်မတော် ထိုးစစ်ကြီးတစ်ခု အပါအဝင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို ဆယ်စုနှစ်များ စွာကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ကမိုသွေးမြစ်သည် KNUနှင့် မြန်မာအစိုးရအကြား နယ်မြေပိုင်းခြားသည့် နယ် နိမိတ်မျဉ်းအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိခဲ့ပြီး အကြိမ်ကြိမ်ထိုးစစ်များအောက်တွင် ဒေသခံများ သည် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ စစ်သားစုဆောင်းခြင်း၊ အမြောက်ကျည်ဆံများအကြားတွင် သေ ဆုံးကြရခြင်း စသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခများ ခံစားခဲ့ကြရသည်။ ဒေသခံများကို KNU တပ်သားများအဖြစ်

သံသယရှိသော မြန်မာစစ်တပ်သည် မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ ကျေးရွာများကို ပစ်မှတ်ထားပြီး တိုက်ခိုက်သဖြင့် ပြည်သူအများအပြားသည် ၎င်းတို့၏ အိုးအိမ်များကို စွန့်ခွာလျက် မြစ်၏အနောက် ခြမ်းဘက်တွင် နေရာရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များအဖြစ် နေထိုင်ကြရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ရေးထိုးချိန်မှစပြီး ကမ္ဘာ့သွေးဒေသတွင် တိုက်ပွဲများရပ်တန့်သွားခဲ့ပြီး ရွာသားတချို့မှာ မြစ်၏ အရှေ့ဘက်အခြမ်းရှိ တချိန်က ၎င်းတို့ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော မြေယာများတွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ (စာ - ၈)

အေးချမ်းမှု၏ အစပျိုးကာလတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကို ရှေ့တန်းက အားကြီးမာန်တက် ဆောင်ရွက်လာသူများမှာ ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် ယခင်က ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခွင့် မရရှိခဲ့သော၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆီသို့ အကူးအပြောင်းနှင့်အတူ ဖွဲ့စည်းပေါ်ပေါက်လာသော လူထုအခြေပြုအရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော CSLD, RKIPN နှင့် TRIP NET တို့သည် ခမောင်းသွယ်ဒေသတွင် အပစ်အခတ်များရပ်စဲပြီးနောက်ပိုင်း ပေါ်ပေါက်လာသော အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည်။ ဦးဆောင်သူများမှာ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများ၏ အနိဗ္ဗာန်များအကြား ရှင်သန်နေထိုင်ခဲ့ရသူများဖြစ်သည်။ ယခုအခါ စစ်၏ဒဏ်ရာများကို ပြန်လည်ကုစားရန် အစပျိုးအချိန်တွင် ထပ်မံရင်ဆိုင်လာရသည့် စိန်ခေါ်မှုမှာ စစ်ပွဲများအလွန် စီးပွားရေးစားကျက်သစ် ရှာဖွေသူများကတစ်ဖက် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဝင်ရောက်လာသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက တစ်ဖက်၊ ထိုနှစ်ဖက်အကြားတွင် ကြားညှပ်ခံနေရသော ခမောင်းသွယ်ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်တံ့ရေး အရေးတကြီး ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် “ဒို့ ပိုင်ဆိုင်တဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ဒို့စီမံခန့်ခွဲစို့” ဆိုပြီး၊ ခမောင်းသွယ်ဒေသ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို စတင်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအပိုင်းမှာ စိန်ခေါ်မှုအကြီးဆုံးအချက်ကတော့ သစ်တောနှင့် အတူနေထိုင်သော ဒေသခံများ လုံးဝသိရှိလိုက်ခြင်းမရှိဘဲ သစ်တောဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ၊ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ထုတ်ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းပဲဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် “တနင်္သာရီသဘာဝဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစီမံကိန်း” (Tanintharyi Nature Reserve Project – TNRP) ကို မြန်မာ-ထိုင်း သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်သော ကုမ္ပဏီကြီးများဖြစ်သည့် TOTAL နှင့် PTTEP တို့က ၎င်းတို့၏ CSR (Cooperate Social Responsibility) အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့ကြပြီး၊ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းသော ဧရိယာသတ်မှတ်ရာတွင် ပိုက်လိုင်း ဖြတ်သန်းသွားသည့် ရေဖြူမြို့နယ်အတွင်း သစ်တောများသာမက ခမောင်းသွယ်ဒေသနယ်မြေများအထိပါ သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း TNRP က ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းတောနယ်မြေ မှတ်တိုင်များ စိုက်ထူလာသည့်အခါမှ ခမောင်းသွယ်ဒေသခံများ ၎င်းတို့ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် မှီခိုနေခဲ့သော သစ်တောများနှင့်အတူ လွတ်လပ်စွာရှင်သန် နေထိုင်မှုကို ကန့်သတ်မှုများ ပြုလုပ်လာသည်နှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ယင်းသည် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏

သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းကို တိုက်ရိုက်ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသော အကြောင်းရင်းများထဲက ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။^၁

တန်ဖိုးရှိသောအရာတိုင်းကို မည်သည့်အခါမျှ လွယ်ကူစွာမရရှိနိုင် ဆိုသည့်စကားအတိုင်း ခမောင်းသွယ်ဒေသ သစ်တောများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ဒေသခံ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြိုးပမ်းမှုများသည်လည်း လွယ်ကူသည့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် မဖြစ်နိုင်သောကိစ္စလည်းမဟုတ်ပါ။ မိမိသစ်တောကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်မှာ ထိုသစ်တောအကြောင်း သေချာစွာသိရှိထားရမည်ဆိုသည့် အခြေခံအကျဆုံး လိုအပ်ချက်ကို အဆိုပါအဖွဲ့များ သိမြင်ခဲ့သည်။ ယင်းမှာ သစ်တောကို သုတေသနပြုရေးပင်ဖြစ်သည်။ စစ်ပွဲများကြောင့် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ လေ့လာခွင့်မရရှိခဲ့သော ခမောင်းသွယ်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သစ်တောများကို စတင်လေ့လာကြပြီး၊ အချက်အလက်ပေါင်းများစွာစုဆောင်း၍ စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်ကို ပုံကားချပ် (၂) နှင့် (၃) တွင်ကြည့်ပါ။ ဤသုတေသနစာတမ်း ရေးသားပြုစုခြင်းသည်ပင်လျှင် အဆိုပါလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာရှိဒေသခံပြည်သူများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိသော သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်းဘုတ်

၁။ ဤစာပိုဒ်ပါ သတင်းအချက်အလက်များကို TRIP NET နှင့် RKIPN တို့ ထုတ်ပြန်ထားသော We Will Manage Our Own Natural Resources အစီရင်ခံစာမှ ဖွဲ့စည်းကားဖော်ပြသည်။

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ပုံကားချပ် ၂။ ခမောင်းသွယ်ချောင်းအတွင်း သုတေသနပြုတွေ့ရှိသော ငါးမျိုးစိတ်များ

တနင်္သာရီမြစ်ဖျားပိုင်း ခမောင်းသွယ်ချောင်းတွင် တွေ့ရှိသောငါးမျိုးစိတ်

Aquatic species found in the Kamoethway River, upstream of the Tanintharyi River

 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Leptocybichthys benzoni</i>	 ညောင်ဖိုလှေ သစ်သားပုံ <i>Suctaria sp.</i>	 ညောင်ဖို နွယ် <i>Acanthocobitis pictus</i>	 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Phenacogaster benzoni</i>	 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Ornipes urbanus</i>	 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ (သစ်သားပုံ) <i>Ornipes kneriensis</i>	 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Ornipes jayho</i>	 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Ornipes leucostictus</i>
 ညောင်ဖို နွယ် သစ်သားပုံ <i>Ornipes sp.</i>	 ညောင်ဖိုလှေ သစ်သားပုံ <i>Ornipes kneriensis</i>	 သစ်သားပုံ <i>Ornipes sp.</i>	 ညောင်ဖို (သစ်သားပုံ) သစ်သားပုံ <i>Nephelepis rotipetala</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Haliptero attu</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Macropodus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus armatus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Anguilla bengalensis</i>
 သစ်သားပုံ <i>Moxostoma anba</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Myxala cavata</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Hemibarbus variegatus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Nephelepis rotipetala</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Spiralis actulata</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Bogaris yarabii</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Glyptothorax lampis</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Eutrigla bleekeri</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeo longibarbis</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Rasbora guttata</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Rasbora binnai</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Aspitygus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Alipitygus thamesensis</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Bataeo burmanicus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Gapsia pashayev</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Bata Libonithyph</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Gambusia sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Crossocheilus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Phthaloptera fasciata</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Parabassia rangi</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Batao ruber</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Batao ruber</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Clarias macrocephalus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Clarias batrachus</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Channa gachua</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Channa striata</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Channa lucia</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Channa marulius</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Rasbora sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Dario keri</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Desmora regina</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Opsanus acrotaenia</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Channa sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Systomus atabekianus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Cyprinus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeobarbus leptochelus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Puntius sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Puntius chota</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Amblypoma bennani</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Betta sp.</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Xenentodon cancila</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Hypseobarbus vernaui</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeo sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Centrus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeo dybowskii</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Chagunusa sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Osteobrama curm</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mystus leucurus</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Chagunusa baileyi</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Hemibarbus sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Tor sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mouloua chrysocephala</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Neolissochilus stracheyi</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeobarbus leptochelus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Osteobrama microcephalus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Osteobrama vittatus</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Osteobrama microcephalus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Labeobarbus sp.</i>	 ညောင်ဖို (သစ်သားပုံ) သစ်သားပုံ <i>Cyrtocobitis apogon</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Cyrtocobitis apogon</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Macrobrachium sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Nilssonia formosa</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Nilssonia formosa</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Vipera</i>
 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Savanna sp.</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus fuscus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Glyptothorax stewarti</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Phenacogaster pinnatus</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus stewarti</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus stewarti</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus stewarti</i>	 ညောင်ဖို သစ်သားပုံ <i>Mastomachus stewarti</i>

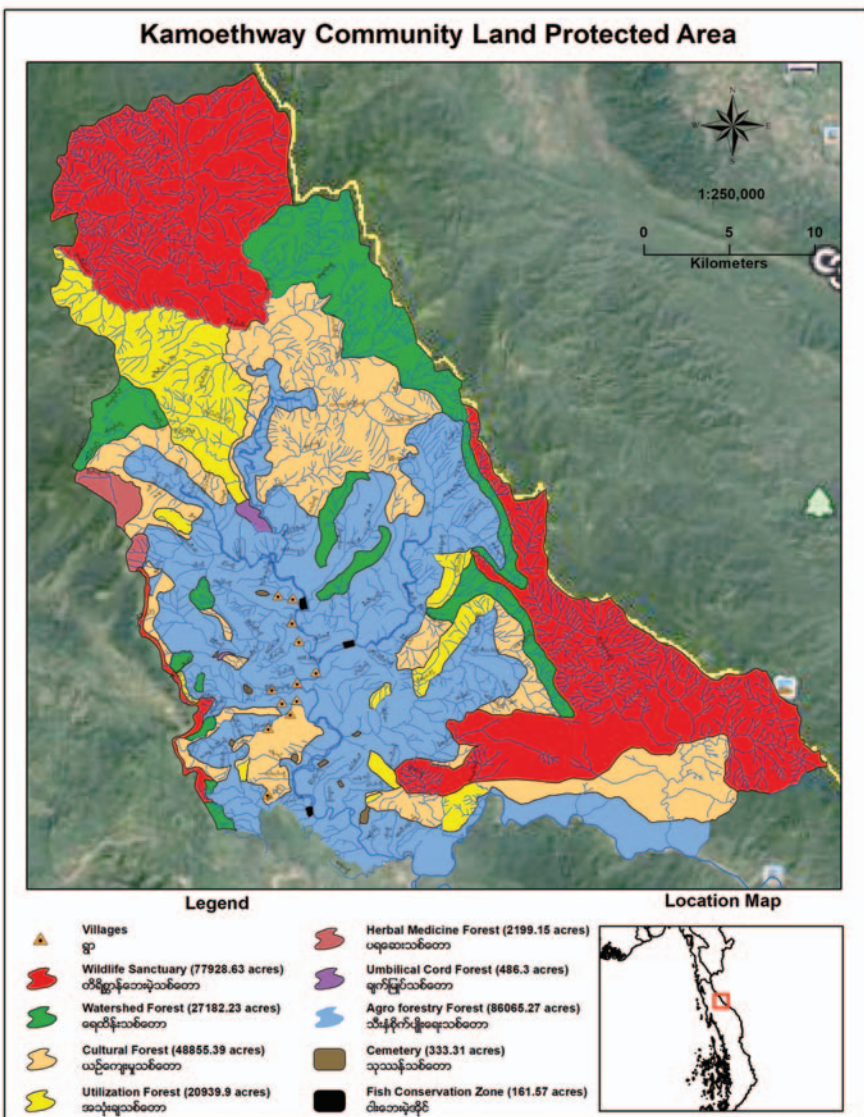
သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုလုပ်ရုံသော RKIPN အဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်များကို ဤသုတေသနအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ RKIPN အဖွဲ့၏ အဓိက အယူ အဆဖြစ်သော “ဌာနတိုင်းရင်းသားများကိုယ်တိုင် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း” သည် မည်မျှ အရေးကြီးသနည်း ဆိုသည့်အချက်ကို မေးမြန်းဆွေးနွေးဖြစ်ပါသည်။ ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရှင်းလှ သော အဖြေများကို အောက်ပါအတိုင်း စုစည်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

- ခမောင်းသွယ်ဒေသက သစ်တောများအကြောင်း သစ်တောနှင့်အတူ မွေးဖွားရှင်သန် နေထိုင်ရ သည့်ဌာနတိုင်းရင်းသားများထက် မည်သူကမျှ ပို၍မသိနိုင်ပါ။
- သစ်တောထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်ချက်နှင့် အရေးပါမှုကို မူဝါဒရေးရာ ချမှတ်သူများက ဌာနတိုင်း ရင်းသားများထက် ပိုပြီး လက်တွေ့ကျကျခံစားနားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။
- အစိုးရအပါအဝင် အာဏာပိုင်အသီးသီးသည် အပြောင်းအလဲများရှိနိုင်ပြီး၊ ၎င်းတို့၏ သစ်တောစီမံ ခန့်ခွဲမှုသည် အချိန်အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိပေလိမ့်မည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသားများသည် ခမောင်း သွယ်ဒေသတွင် ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်၊ သားစဉ်မြေးဆက် နေထိုင်ကြ သူများဖြစ်သည်။
- ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့များကို ကျင့်သုံးလျက် ရေရှည်တည်တံ့ သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းကို အစိုးရအပါအဝင် အာဏာပိုင်အသီးသီးက တန်ဖိုးထား အ သိအမှတ်ပြုရန် လိုအပ်သည်။
- အစိုးရအပါအဝင် အာဏာပိုင်အသီးသီးသည် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ လိုအပ်သောနည်းပညာ နှင့် စနစ်တကျ သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ပံ့ပိုးကူညီမှုများပေး သင့်ကြောင်း ယူဆချက်များရှိသည်။
- အထက်ပါအချက်များ အားလုံးကို အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစာမှသာလျှင် ရေရှည်တည်တံ့ သော သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်းကို ဌာနတိုင်းရင်းသားများအား လုပ်ပိုင် ခွင့်ပေးသင့်သည်။

RKIPN သည် ခမောင်းသွယ်ဒေသရှိ ကျေးရွာပေါင်း (၁၂) ရွာကို ကိုယ်စားပြုပြီး၊ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်း ထားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဖွဲ့တွင် သစ်တောထိန်းသိမ်းရန် လေ့လာရေးနှင့် အချက်အလက်စုဆောင်း မှတ် တမ်းတင်သိရှိနားလည်သည့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (၆) ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း သိရှိရသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းအဖွဲ့ များမှာ (၁) ဟင်းသီးဟင်းရွက် အဖွဲ့၊ (၂) တောရိုင်းသတ္တဝါများ အဖွဲ့၊ (၃) ပရဆေးအပင်များ အဖွဲ့၊ (၄) ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့၊ (၅) လက်မှုပညာရှင်များအဖွဲ့၊ (၆) သစ်ပင်မျိုးစိတ်အဖွဲ့တို့ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များ၏ အဖွဲ့ဝင်အားလုံး မှာ ဌာနကရင် တိုင်းရင်းသား ဒေသခံများသာဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသမီးများလည်း တက်ကြွစွာပါဝင်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

RKIPN သည် ခမောင်းသွယ်ဒေသ သစ်တောများထဲ သုတေသနများပြုလုပ်ပြီးနောက် သစ်တော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော သစ်တောနယ်မြေ (၉) ခုကို သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်းသိခဲ့ ရသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့သစ်တောနယ်မြေ၊ (၂) ရေဝေကုန်းတန်း သစ်တောနယ်မြေ၊ (၃) ဆေးဖက်ဝင်ပရဆေးသစ်ပင်များ သစ်တောနယ်မြေ၊ (၄) ယဉ်ကျေးမှု သစ်တောနယ်မြေ၊ (၅) ချက်ကြီးမြုပ် သစ်တောနယ်မြေ၊ (၆) အသုံးချ သစ်တောနယ်မြေ၊ (၇) သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးသစ်တောနယ်မြေ၊ (၈) ငါးမျိုးစိတ် ထိ နှိမ်စောင့်ရှောက်ရေးနယ်မြေနှင့် (၉) သုသာန်မြေ တို့ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် သစ်တောနယ်မြေတစ်ခုချင်းစီကို သတ်မှတ်ရသော ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများလည်း သီးခြားစီပြဌာန်းထားသည်။ ၎င်း တို့ကို နောက်ဆက်တွဲ (၃) တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ပုံကားချပ် ၄။ အရေးကြီးသော သစ်တောနယ်မြေ (၉) ခု

သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်းတွင် အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ သစ်တောနှင့် ကျေးရွာနယ်နိမိတ်များ သတ်မှတ်ခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကာလကြာရှည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအောက်တွင် နေထိုင်ခဲ့ရသော ခမောင်းသွယ်ဒေသအတွင်း ယခင်က အထက်ပါကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိပဲ၊ ပဋိပက္ခလွန်ကာလတွင် ဆောင်ရွက်ရန်အစပျိုးလာသည့်အချိန်အခါမျိုးတွင် အလွန်ထိလွယ်ရှလွယ်ရှိပြီး သတိထားကိုင်တွယ်သင့်ပါသည်။ အကြောင်းမှာယင်းလုပ်ငန်းများသည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်ဘဝကို ကြီးကြီးမားမား ပြောင်းလဲစေနိုင်သည့်အတွက် ဒေသခံများ၏ ဆန္ဒသဘောထား၊ ထိထိရောက်ရောက်ပါဝင်မှုနှင့် ဒေသ၏ ရိုးရာအစဉ်အလာများကိုပါ အသေချာထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။

မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သော စိတ်ဝင်စားဖွယ် ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကမိတ်ကျေးရွာသည် ယခင်က ခမောင်းသွယ်ချောင်း၏ အရှေ့ဖက်ခြမ်းတွင် တည်ရှိခဲ့ပြီး အိမ်ခြေ (၆၀)ခန့် ရှိသည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ကျေးရွာတစ်ခုလုံး စစ်ရှောင်ရန် ချောင်း၏ အနောက်ဖက်ကမ်းသို့ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည်မှာ ယနေ့တိုင်အထိဖြစ်သည်။ မိသားစုများသည် နေအိမ်များအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ တောင်ယာများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံများကို စွန့်ပစ်ထားခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU တို့အကြား အပစ်အခက်ရပ်စဲရေးစာချုပ် လက်မှတ်ထိုးပြီးနောက်ပိုင်း၊ ကမိတ်ကျေးရွာဟောင်းသို့ တဖြည်းဖြည်း ပြန်လည်သွားလာခွင့်ရရှိကြပြီး တောင်ယာများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံများကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပြန်လည်သွား ရောက်ခွင့်ကို နှစ်ပေါင်း (၁၅)နှစ် ကြာပြီးမှ ရရှိခဲ့ကြသည်။ သို့ဆိုလျှင်တောင်ယာများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု မည်ကဲ့သို့ရှိသနည်းဟု မေးမြန်းကြည့်ရာ ကမိတ်ကျေးရွာသူ ဒေါ်စန်းရှိန်က ၎င်း၏အတွေ့အကြုံကို ယခုလို ရှင်းပြခဲ့သည်။

ကျမတို့ဒေသမှာ မြေပိုင်ဆိုင်မှုဆိုတာ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် အမွေဆက်ခံမှုပဲရှိပါတယ်။ စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားထက် ဒေသခံအချင်းချင်းကြားမှာ “သစ္စာ” ထားပြီး နေထိုင်ခဲ့ကြတာပါ။ ကျေးရွာတစ်ခုလုံးမှာ ဘယ်မိသားစုက ဘယ်တောင်ယာ ဘယ်ဥယျာဉ်ခြံကိုပိုင်တယ်ဆိုတာအားလုံးသိကြပါတယ်။ ပိုက်နက်နယ်မြေကိုလည်းချောင်းရိုး၊ ကုန်းစောင်း၊ ထင်ရှားတဲ့သစ်ပင်ကြီးများနဲ့ အရပ်လေးဖက် တိုင်းတာသတ်မှတ်ခဲ့ကြပြီး၊ အားလုံးက အစဉ်အဆက်လက်ခံခဲ့ကြပါတယ်။ မြေယာအငြင်းပွားမှုဆိုတာ မရှိခဲ့ပါဘူး။ တောင်ယာဖြစ်ဖြစ်၊ ဥယျာဉ်ခြံဖြစ်ဖြစ်ကိုယ် မလုပ်နိုင်လို့ တစ်နှစ်နားချင်ရင် သူများပေးလုပ်လိုက်ပါတယ်။ စစ်ပွဲတွေဖြစ်တော့ တစ်ရွာလုံးချောင်းဒီဖက်ကမ်းကို ရွှေ့လာခဲ့ရတယ်။ အရမ်းဒုက္ခရောက်ခဲ့တယ်။ မိသားစုတွေ ကွဲကွာသွားကြတယ်။ တစ်ချို့ဆို ထိုင်းနိုင်ငံဖက်က ဒုက္ခသည်စခန်းရောက် အဲ့ဒီကမှ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည် အသီးသီးကိုရောက်သွားကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ရွာဟောင်းက သူတို့ တောင်ယာတွေ၊ ဥယျာဉ်ခြံ တွေကို ဘယ်သူကမှ ဝင်ပြီး နေရာလု လုပ်ကိုင်တာမရှိဘူး။ “သစ္စာ” ထားကြတယ်။ လုပ်ကိုင် ချင်တဲ့သူရှိရင်လည်း ခွင့်တောင်း

ပြီး မှလုပ်ကြတယ်။ ကျမလည်း (၁၅) နှစ်ကြာ စွန့်ပစ်ထား ခဲ့ရတဲ့ ကျမတောင်ယာမှာ ပြန်ပြီးစိုက် ပျိုးနေပြီ။ ကျမတို့ဒေသမှာ ဒေသခံ တွေအားလုံးက ရိုးရာလေ့ အစဉ်အလာတွေကို လက်ခံကြ တော့ ပြဿနာမရှိခဲ့ဘူး။

အထက်ပါအခြေအနေသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသ၏ ပကတိအရှိတရားတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ပဋိပက္ခလွန် ကာလ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုများ ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အကြောင်းတရားများက သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ဒေသခံများကိုယ်တိုင်ပါဝင်ရေး အရေးကြီးပုံကို ဖော် ညွှန်းလျက်ရှိသည်။

ကမိတ်ကျေးရွာတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ်

သုတေသန နိဂုံး

သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် သတ်မှတ်ချက်များကို သစ်တောနှင့်အလှမ်းကွာဝေးသော မြို့ပြတွင်နေထိုင်ကြသည့် အခွင့်အာဏာရှိသူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများက အများဆုံး ရေးဆွဲပြဌာန်းကြလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ရေးဆွဲပြဌာန်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ကြသောဒေသက ပြည်သူများ၏ ဘဝနေဟန်များ၊ ဓလေ့စရိုက်များ၊ အမြင်သဘောထားများ ပါဝင်ခြင်း၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းတို့ပြုလုပ်ကြသည့်အလေ့အထ အလွန်အားနည်းခဲ့သည်။ မူဝါဒတစ်ရပ်၊ စည်းမျဉ်းတစ်ခုသည် မိသားစုပေါင်းမြောက်များစွာ၏ နေ့စဉ်ဘဝကို အထောက်အကူပြုလျှင် တိုင်းပြည်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုဖြစ်စေပြီး၊ အခက်အခဲများစွာဖြစ်လျှင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် မတည်ငြိမ်မှုကို ပိုမိုတိုးပွားလာစေမှာ ဖြစ်သည်။ မူဝါဒတစ်ရပ် မချမှတ်မှီ စနစ်တကျ သုတေသနပြုခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ လက်တွေ့ဘဝထဲကအကြံပြုချက်များကို စုစည်းခြင်းနှင့် အကျယ်အပြန့် အနက်အရှိုင်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆိုးကျိုးအနည်းဆုံးလမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ခြင်းတို့ကို အလေးထားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဤ သုတေသနစာတမ်းသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအလွန် ဒီမိုကရေစီအကူးအပြောင်းကာလ တိုင်းရင်းသားဒေသများ၌ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်း ဘက်ပေါင်းစုံမှ သိမြင်ခံစားနားလည်နိုင်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်း အတွက် အခြေခံရမည့် မူဝါဒများဖော်ထုတ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုစေရန် ခမောင်းသွယ်ဒေသကို စံနမူနာပြု ရွေးချယ်၍ လေ့လာရေးသားပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သစ်တောသည် ခမောင်းသွယ်ဒေသက ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ လူနေမှုဘဝနှင့် ခွဲခြား၍မရဘဲ ယှဉ်တွဲဖြစ်တည်နေခြင်းကို ဤသုတေသနစာတမ်းအား ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သစ်တောမှ ဘဝလုံခြုံမှုကို (Life Security) အထောက်အပံ့ပေးသည်။ သစ်တောမှ အစားအစာလုံခြုံမှု (Food Security) ကို အထောက်အပံ့ပေးသည်။ သစ်တောမှ စီးပွားရေးဘဝလုံခြုံမှု (Economic Security) ကို အထောက်အပံ့ပေးသည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘဝနေဟန်က ဂေဟစနစ်လုံခြုံမှု (Ecosystem Security) ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်။ သစ်တောနှင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသ လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား အထက်ပါ လုံခြုံမှု (၄) မျိုးဖြင့် အပြန်အလှန်ယှက်နွယ် အကျိုးပြုလျက်ရှိသည်။ အဆိုပါလုံခြုံမှု (၄) မျိုးထဲက တစ်ခုခု ပျက်ယွင်းပါက ခမောင်းသွယ်ဒေသက လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး အခက်အခဲဒုက္ခများဖြင့် ရင်ဆိုင်ရာနိုင်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ခမောင်းသွယ်ဒေသအပြင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်က သစ်တောနှင့် အတူနေထိုင်ရှင် သန်လျက်ရှိကြသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွက်လည်း အထက်ပါ လုံခြုံမှု (၄) မျိုး မရှိမဖြစ် လိုအပ်မည်ဟု ဤ သုတေသနစာတမ်းက သုံးသပ်တွေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ အမှီသဟဲပြု နေထိုင်လျက် ရှိသော သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ရေးဆွဲမည်ဆိုပါက လုံခြုံမှု (၄) မျိုးကို ပျက်ယွင်းခြင်းမရှိပဲ ပြည်သူပဟဲပြု မူဝါဒများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖြစ်စေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

ဆေးပက်ဝင် အပင်များအဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေး ပြောဆိုချက်တစ်ချို့

မေး။ ။ ဆေးဖက်ဝင်အပင်များအဖွဲ့ ဘာကြောင့်ဖွဲ့စည်းဖို့ လိုအပ်တာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ကရင်အမျိုးသား ဘိုးဘွားမိဘတွေ အစဉ်အဆက် မှီခိုသုံးစွဲနေကြတဲ့ ပရဆေးတွေကို ပြန်လည်ဖော် ထုတ် ဖို့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ လုပ်ဆောင်တာပါ။ ပရဆေးတွေက သစ်တော၊ တောင်ပေါ်၊ မြစ်ချောင်းနေဘေး ရွာထဲမှာ လည်းရှိတယ်။ သစ်တောမရှိရင် ပရဆေး မရှိနိုင်၊ ပရဆေး မရလျှင် ကျေးရွာရှိ လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့် ရှောက်မှုလည်း မရနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ပရဆေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့ စည်းတာဖြစ်တယ်။

မေး။ ။ ဒီလိုဖွဲ့စည်းပြီး ဆောင်ရွက်နေတာတွေရဲ့ မျှော်လင့်ချက်က ဘာလဲ။

ဖြေ။ ။ ကရင်ရိုးရာဓလေ့ ဆေးကျိုသောက်တဲ့၊ ရေချိုးတဲ့ဓလေ့ကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ချင်တယ်။ တနှစ်မှာတစ်ခါ၊ အပူအပြင်းဆုံး သင်္ကြန် တပေါင်းလအချိန်မှာ တောင်ပေါ်တက်ပြီး ဆေးရွက်တွေခူး တယ်။ ပြီးတော့ အရွက်တွေ အကုန်ကျိုတယ်။ သောက်တယ်။ ဆေးရေချိုးတာလည်း လုပ်တယ်။ အဲဒီ ရိုးရာဓလေ့ကို ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် လုပ်ခဲ့ ကြတယ်။ တနှစ်လုံး ကျန်းမာရေး ကောင်းတယ်။

ဆိတ်ဖြိုးကျေးရွာတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ်

မျိုးဆက်သစ်တွေမှလည်း ရိုးရာဓလေ့ကို တန်ဖိုးထားတတ်စေချင်တယ်။ ပရဆေးပင်တည်ရှိတဲ့ နေရာကို အသိအမှတ်ပြု၊ ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲ၊ အသုံးချလာနိုင်အောင်၊ နောင် မျိုးဆက်တွေကိုလည်း ပညာတွေကို လက်ဆင့်ကမ်းနိုင်အောင် ဖြစ်တယ်။ ပရဆေးကို ထိန်းသိမ်းတာက ပရဆေးရှိတဲ့ သစ် တောကိုပါ ထိန်းသိမ်းပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို ကိုယ်တန်ဖိုးထားသလို အပြင်က လာတဲ့သူတွေလည်း တန်ဖိုးထား စေလိုတယ်။

တကယ်ငွေကြေး မတတ်နိုင်တဲ့သူတွေအတွက် မြို့ဆေးခန်းကို သွားမပြန်နိုင်ဘူး။ ပရဆေးက ငွေ ကုန်ကြေးကျသက်သာတယ်။ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုး မရှိဘူး။ အရမ်းအကျိုးရှိတယ်။

မေး။ ။ ပရဆေးသစ်တောနယ်မြေကို ထိန်းသိမ်းစီမံတဲ့အလုပ်ကို ဘယ်လိုပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ လုပ်ကြသလဲ။ ခက်ခဲမှု ရှိတဲ့ အပိုင်းတွေက ဘာတွေလဲ။

ဖြေ။ ။ ပရဆေးဆရာတွေနဲ့ စုပေါင်းပြီး တောထဲမှာ ကွင်းဆင်းပြီး အမှတ်အသားလုပ်တယ်။ သွားတဲ့ လမ်းတိုင်းမှာ ဟောပြောပွဲလုပ်တယ်။ ပရဆေး သစ်တောနေရာကို သတ်မှတ်တယ်။ မျိုးတုန်းတော့ မယ့် ပရဆေးပင်များကို အမှတ်အသားလုပ်ပြီးမရူးရ၊ ဖျက်စီးခြင်းမလုပ်ရ၊ တားမြစ်စောင့်ရှောက်ရမယ်ဆို ပြီးလုပ်ထားတယ်။ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးတဲ့ကဏ္ဍက ကိုယ်ပိုင်ခြံဝန်းထဲမှာ စိုက်တာမျိုးရှိတယ်။ တခြား ဒေသမှာရှိတဲ့ ပရဆေးပင်ကိုယူလာပြီး ပြန်စိုက်ပျိုးထားတာရှိတယ်။ အများကြီးမလုပ်နိုင်သေး ဘူး။

နောက်ထပ်ခက်ခဲတဲ့အပိုင်းက ဆေးဖော်ပြီးရင် ရေရှည်အထားခံအောင် မလုပ်နိုင်တာပဲ။ နည်း ပညာလိုအပ်တယ်။ ပရဆေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပညာရပ်ကို ထိန်းသိမ်း၊ ဖြန့်ဝေတာ၊ လက်ဆင့်ကမ်းတာ တွေ မှတ်တမ်းတင်တာတွေ အားနည်းတယ်။ တတ်ကျွမ်းတဲ့ ပရဆေး ဆရာတွေရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်အပင်က ဘယ်ရောဂါအတွက် ကောင်းသလဲဆိုတာ မပြောပြဘူး။ နည်းစနစ်ကို မမျှဝေပေးချင် ကြဘူး။ ဒီအခြေအနေကနေ ဘယ်လိုတိုးတက်အောင် လုပ်မလဲဆိုတာ စဉ်းစားရတော့မယ်။

ကမိတ်ကျေးရွာတွင်စစ်တမ်းကောက်ယူစဉ်

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

RKIPN အကြောင်း

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ထူထောင်ရန် စိတ်ကူးအကြံအစည်ကို ၂၀၁၄ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် တနင်္သာရီမြစ်မကြီးနှင့်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ကွန်ရက်အဖွဲ့ Tenasserim River and Indigenous Peoples Networks (TRIP NET) က ပံ့ပိုးကူညီသော ရပ်ရွာ အစည်းအဝေး ပွဲတစ်ခုတွင် ပထမဦးဆုံး အကြံပြုခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံများသည် နှိုင်းရာဇလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်နှင့် သစ်တောဂေဟစနစ်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူ၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသော ထိုင်း - ကရင်အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော ချိုင်ပရာဆပ် (Chai Prasert) ကို ဖိတ်ကြားခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါအစည်းအဝေးတွင် ချိုင်ပရာဆပ်သည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ သစ်တောဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော ကုန်းမြင့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ကရင်လူမျိုးများ၏ အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အဆိုပါတောင်ပေါ်ကရင်လူမျိုးများကို အမျိုးသားသစ်တောကြီးပိုင်းများအတွင်း ထိုကြီးပိုင်းများအဖြစ် မသတ်မှတ်ခင်ကတည်းက မျိုးဆက်အလိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုင်းအစိုးရမှ တရားမဝင် နေထိုင်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကရင်လူမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခွင့်များ ရရှိရေး၊ ၎င်းတို့၏ အိုးအိမ်များနှင့် လယ်ယာမြေများမှ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းခံရမှုမှ ကာကွယ်တားဆီးရန် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ထိုင်းသစ်တောဦးစီးဌာနကို ဆန့်ကျင်ဆိုင်ခွင့်ခဲ့ကြသည်။ တနင်္သာရီဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများသည် အလားတူ ဖိအားပေးမှုများကို စတင်ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟု ချိုင်ပရာဆပ်မှ ရှင်းလင်းဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါအစည်းအဝေးမှာပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကို အဓိကထားသော ကျေးရွာလူထုမှ ဖွဲ့စည်းသော ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ထူထောင်ရန် အကြံအစည်များ ရရှိလာခဲ့သည်။ ၎င်းအကြံအစည်သည် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများက ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အစိုးရ၏ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုမရှိဘဲ ထိထိရောက်ရောက် စီမံခန့်ခွဲနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများနှင့် ကျေးရွာများရွှေ့ပြောင်းမှုကို ကာကွယ်ရန် အတွက်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုအစည်းအဝေးအတွင်းမှာပင် ဒေသခံ ၇၇ ဦးသည် ကော်မတီ အသစ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ၎င်းတို့ဆန္ဒအရ ပါဝင်ကြပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နည်းလမ်းနှင့် ကော်မတီ၏ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုနှင့်အတူ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းသည် ကမိုသွေးဒေသတွင် သန္ဓေတည်ပေါက်ဖွားလာခြင်းဖြစ်ပြီး ဒေသခံများကိုယ်တိုင်အဖွဲ့၏ နာမည်၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ခေါင်းဆောင်များကို ဒီမိုကရေစီနည်းအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးမှုများ၊ မဲပေးမှုများ အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် ဒေသခံများသည် အဖွဲ့၏အမည်ကို “ခမောင်းသွယ်ဌာနေတိုင်းရင်းသား ဘဝနှင့်သဘာဝရောင်ခြည်” Rays of Kamoethway Indigenous People

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

and Nature ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ကရင်လူမျိုးများ၏အလံနှင့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ နေရာအများအပြားများတွင် ကိုယ်စားပြုသော နေ၏အလင်းတန်းများ (Rays) သည် အရေးကြီးသော ကရင်လူမျိုးများ၏ လွတ်လပ်မှုအမှတ်သင်္ကေတ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကိုက်ညီသော အမည်နာမလည်း ဖြစ်သည်။

တနစ်ကြာပြီးနောက် RKIPN သည် အဖွဲ့ဝင် ၉၄ ဦးအထိ တိုးပွားလာပြီး ကမိုသွေးဒေသရှိ ကျေးရွာ ၁၂ ရွာလုံးကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ထိုအဖွဲ့သို့ အဖွဲ့ဝင်သစ်များ အချိန်မရွေး လွတ်လပ်စွာ ဝင်ရောက်နိုင်သည်။ ဒေသခံများသည် လူတစ်ဦးချင်းတိုင်းတွင် ရပ်ရွာအတွက် အကျိုးပြုနိုင်သော အရေးကြီးသည့် တစ်စုံတစ်ရာကိုလုပ်ဆောင် နိုင်သည် ဟု ခံယူထားကြသည်။

ကမိုသွေးဒေသရှိ ပြည်သူ့မုဒိုးဆောင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုပတ်သက်သော လစဉ်အစည်းအဝေး

အဆိုပါအဖွဲ့ကို ၂၀၀၅၊ ၃ ၂၀၀၅၊ အတွင်းရေးမှူး၊ လက်ထောက် အတွင်းရေးမှူးနှင့် စာရင်းကိုင်တို့ပါ ဝင်သော စေတနာ့ဝန်ထမ်းကော်မတီတစ်ခုမှ ဦးဆောင်ပြီး ကော်မတီဝင် အားလုံးကို ၎င်းတို့၏ ဦးဆောင်နိုင်မည့်စွမ်းရည်များနှင့် ရပ်ရွာ၏ အရေးကိစ္စများအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး ဒီမိုကရေစီနည်းအတိုင်း ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအပြင် ကျေးရွာတရွာချင်းစီတွင်လည်း RKIPN နှင့် ရွာသားများ အကြားဆက်သွယ်မှုကို အထောက်အကူပေးမည့် ညှိနှိုင်းရေးမှူး တဦးစီရှိသည်။ RKIPN ကို ဒေသခံများ၏ရိုးရာ အစဉ်အလာ၊ ဗဟုသုတအပေါ် အခြေခံပြီး လုပ်ငန်းကော်မတီ အဖွဲ့ ၆ ခု ဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဟင်းသီး ဟင်းရွက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ ဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ တောရိုင်းသတ္တဝါများဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ လက်မှုပစ္စည်းဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ သစ်တောဆိုင်ရာအဖွဲ့နှင့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာဆိုင်ရာအဖွဲ့ တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့နှင့် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များဆိုင်ရာအဖွဲ့တို့တွင် အထူးသဖြင့် အားကောင်းသော်လည်း အဖွဲ့အားလုံးတွင် အမျိုးသမီး ပါဝင်မှုသည် ၄ ပုံ ၁ ပုံ ခန့်သာရှိသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၃)

ဒေသခံများသတ်မှတ်ထားသော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

RKIPN သည်ဒေသခံများအားလုံးပါဝင်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသော သစ်တော ဧရိယာအတွင်း ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား တစ်ခုချင်းစီအတွက် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အောက်ပါအတိုင်း ချမှတ်ထားသည်။

၁) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအတွက် လုံခြုံကျက်စားရာနေရာတစ်ခု ဖြစ်စေရန်
- ၂။ မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်မည့် အန္တရာယ်ရှိသော တိရစ္ဆာန်မျိုးစိပ်များ၏ အကောင်ရေ တိုးပွားလာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၃။ သစ်တောဂေဟစနစ်၏ တန်ဖိုးကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်။
- ၄။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ အတူတကွရှင်သန် နေထိုင်နိုင်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန်။

ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ တင်းကျပ်စွာထားမြစ်ထားခြင်းခံရသည့် အောက်ချင်းငှက်

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ သိပ္ပံနည်းကျသုတေသနပြုမှုအပါအဝင် မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များထိခိုက် နာကျင်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။
- ၂။ သစ်ခုတ်ခြင်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးမြေချဲ့ထွင်ခြင်းများကို တားမြစ်သည်။
- ၃။ ရောင်းချရန်အတွက် သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေရယူခြင်းကို တားမြစ်သည်။ (မိသားစုသုံးစွဲရန်အတွက်ကိုမူ ခွင့်ပြုသည်။)
- ၄။ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ လမ်း၊ တံတားများ၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့် အမြဲတည်တံ့မည် အဆောက်အအုံ များ စသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ တည်ဆောက်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။
- ၅။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ဖျက်စီးခြင်းမပြုရ။
- ၆။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် သတ်မှတ်ထား သောနယ်မြေ သို့ သွားရောက်စစ်ဆေးမှု မပြုလုပ်မီ အခြားလုပ်ငန်းအဖွဲ့များကိုအသိပေးရမည်။
- ၇။ ပြင်ပမှအဖွဲ့အစည်းများသည် ဤဒေသတွင် သုတေသနပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် အခြားလုပ်ငန်းတစ်ခုခု ဆောင်ရွက်ချင်ပါက RKIPN ထံမှကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် ရယူသည်။

၂) ရေဝေကုန်းတန်းနယ်မြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ရေနှင့်ရေသယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ သုံးစွဲနိုင်ရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ သန့်ရှင်းပြီး အန္တရာယ်ကင်းသော ရေအလုံအလောက်ရရှိရန်။
- ၃။ ရေဝေကုန်းတန်းဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၄။ အိမ်ထောင်စုများသုံးစွဲရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေအလုံအလောက်ရရှိရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသအတွင်း ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်ပင်များနှင့်ပန်းပင်များကိုခတ်ယူခြင်း ရှူးယူခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်းမပြုရ။
- ၂။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး သို့မဟုတ်ပုဂ္ဂလိကပိုင် မြေတိုးချဲခြင်းအတွက် မြေပြင်ရှင်းလင်းခြင်း များ မပြုလုပ်ရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၄။ အုတ်ဖုတ်ခြင်း၊ မီးသွေးဖုတ်ခြင်းနှင့် မြေကြီးတူးဖော်ခြင်းများ မပြုလုပ်ရ။
- ၅။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသအတွင်း ရေနေသတ္တဝါများကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော မည်သည့်အပြုအမူမျှ မပြုလုပ်ရ။
- ၆။ ဒေသခံများကတားမြစ်ထားသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မျိုးစိပ်များကို ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုရ။
- ၇။ ရပ်ရွာမှစီမံခန့်ခွဲသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လေ့လာရေးခရီး အစီအစဉ်မျိုးမှလွဲ၍ မည်သည့်အ ဆောက် အဦးမျှ ဆောက်လုပ်ခြင်းမပြုရ။
- ၈။ ဤဒေသအတွင်း သစ်တောပြန်လည်ပြုစု ပျိုးထောင်ရန်အတွက် ဒေသရင်းမျိုးစိပ် မဟုတ်သော သစ် ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရ။
- ၉။ ဒေသခံများ၏သဘောတူညီချက်ဖြင့်ရေဝေကုန်းတန်းနယ်မြေတွင် ဒေသမျိုးရင်းသစ်ပင်များ စိုက်ပျိုး နိုင်သည်။
- ၁၀။ ဒေသခံများသုံးစွဲရန် အတွက်တည်ဆောက်သော သောက်သုံးရေဖြန့်ဝေရေးစနစ်သည် ရေဝေကုန် တန်း၏ ဂေဟစနစ်ကိုထိခိုက်မှုမရှိစေရ။
- ၁၁။ ရေဝေကုန်းတန်းဒေသမှရေကို ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက်မသုံးစွဲရ။
- ၁၂။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို မိသားစုသုံးစွဲရန် အတွက်သာ စုဆောင်းနိုင်ပြီး ရောင်းချရန် အတွက် မစုဆောင်းရ။
- ၁၃။ တားမြစ်ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိသော တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို မိသားစုစားသုံးရန်အတွက် အမဲ လိုက်နိုင်သည်။

၃) အသုံးချသစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၊ ၎င်းတို့၏အနာဂတ်မျိုးဆက်များနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန်။
- ၂။ သစ်၊ ဝါးနှင့် ကြိမ် အစရှိသည့် ဒေသထွက် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ ရရှိစေရန်။
- ၃။ ထင်း၊ လောင်စာ၊ သစ်သီးဝလံနှင့် ဆေးဘက်ဝင်အပင်များ ရရှိစေရန်။
- ၄။ ကောင်းမွန်သောစီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့် ဒေသခံများသည် သစ်တော၊ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်အတိုင်း ရေရှည်တည်တံ့သောနည်းလမ်းဖြင့် အသုံးပြုသည်ကို ပြသရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ သစ်ကို အပြင်လူများထံ ရောင်းချခြင်း မပြုရ။
- ၂။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၃။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ သို့မဟုတ် မည်သည့်စိုက်ပျိုးရေးကိုမျှ မပြုလုပ်ရ။
- ၄။ မိသားစုတစ်စုသည် နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် သစ် (၅)တန် ခုတ်ယူနိုင်သည်။ အကယ်၍ ၎င်းပမာဏ ထက်ပို၍လိုအပ်လျှင် ရပ်ရွာ၏ခွင့်ပြုချက် ရယူရန်လိုအပ်သည်။
- ၅။ မည်သူမဆိုသစ်မခုတ်မှီ RKIPN ထံမှကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရယူရမည်။
- ၆။ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကိုပြသသောအားဖြင့် သစ်ခုတ်မည့်သူများသည် ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးနေရာများတွင် သစ်ခုတ်ရမည်။ ထို့အပြင် သူတို့ခုတ်ခဲ့သော သစ်ပင်များ နေရာတွင်အစားထိုး သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရမည်။
- ၇။ သစ်ခုတ်သူများသည် သစ်ပင်၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းမျှ အလဟာသမပြုန်းတီးစေရန် အကောင်းဆုံးဆောင်ရွက်ရမည်။
- ၈။ သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ စုဆောင်းရန် ရပ်ရွာ၏ ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်သည်။
- ၉။ ပင်စည်လုံးပတ် (၆)ပေအောက် သစ်ပင်များကိုခုတ်လှဲခြင်းမပြုရ။

၄) ပရဆေးသစ်တော

ပရဆေးသစ်တောတွင်း ဆေးကျိုသောက် ဆေးရေချိုးခြင်း၊ ဆေးပေါင်းခံခြင်း၊ များအတွက် တစ်နှစ်တစ်ခါရောက်ရှိလာကြသော ရွာသားများ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ အစိုးတန်ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များကို လိုအပ်သည့်အချိန်မှ သုံးစွဲရန်။
- ၃။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရန်။
- ၄။ ရိုးရာဓလေ့ ကုသမှု အလေ့အထများကို ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၅။ သင့်လျော်သော ဆေးကုသမှုအတွက် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များဖြင့် ဖော်စပ်ခြင်းနှင့် အသင့်အသုံးပြု နိုင်ရန် ထုတ်ပိုးခြင်း။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များရှိသည့် သစ်တောဧရိယာအတွင်း ဖျက်စီးခြင်း၊ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းခြင်းမပြုရ။
- ၂။ လိုအပ်သည့်ပမာဏထက် ပိုမိုထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း မပြုရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ သစ်တောကို မီးမရှို့ရ။
- ၄။ ရိုးရာဓလေ့ ပညာပဟုသုတအရ အချို့ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ တိုးပွားစေရန် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန်။

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

၅။ အပြင်လူများသည် ဤဒေသအတွင်း ဝင်ရောက်သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းမပြုရ။ အကယ်၍ သုတေသန ပြုလုပ်ချင်ပါက RKIPN ထံမှ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရယူပြီး၊ ဒေသခံများနှင့်အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

၅) ယဉ်ကျေးမှု သစ်တော

သစ်တောကို ပြန်လည်ရှင်သန်ရန်အခွင့်ပေးသော လေ့ထုံးတမ်းအရ အလှည့်ကျရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်သော တောင်ယာ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ကရင်ရိုးရာလေ့နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ထုတ်သည့် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်ကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ထုတ်ပေးရန်။
- ၂။ ရိုးရာလေ့ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာဆိုင်ရာ ပညာဗဟုသုတကို မျိုးဆက်သစ်များထံ လက်ဆင့်ကမ်းရန်။
- ၃။ လူသားနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအတွက် အစားအစာဖူလုံမှုရှိစေရန် ဇီဝမျိုးစိတ်မျိုး ကွဲပေါင်းစုံကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် မျိုးစေ့များကို စုဆောင်းရန်။
- ၄။ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာလေ့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ နှစ်ရှည်ပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရ။
- ၂။ ဓာတုဗေဒ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ပြုပြင်ဖန်းတီးထားသော မျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုးခြင်းမပြုရ။
- ၃။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၏ ကာလသည့် (၇) နှစ် သို့မဟုတ် (၈) နှစ် သာ ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းနောက် မြေလွတ် မြေရိုင်းအဖြစ် ထားရှိရမည်။
- ၄။ စိုက်ပျိုးမြေကွက်လပ်တစ်ခုကို မီးရှို့သည့်အခါ မီးသည့် အခြားနေရာများသို့ မကူးစက်စေရန် အဆင့်ဆင့် ဂရုတစိုက်ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၅။ မြေရောင်းဝယ်ခြင်းကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် တားမြစ်သည်။
- ၆။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ၏ အပြင်ဖက်ရှိ သစ်တောကို သော်လည်းကောင်း၊ မြေလွတ် မြေရိုင်းကို သော်လည်းကောင်း ရှင်းလင်းခြင်းမပြုရ။
- ၇။ အပင်မျိုးစိတ် တစ်ခုတည်းကိုသာ စိုက်ပျိုးသည့်နည်းကို တားမြစ်သည်။

၆) စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သစ်တောတွဲဖက်ထားသည့် နယ်မြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အစားအစာဖူလုံမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် သစ်တောဂေဟစနစ်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဝင်ငွေရရှိသော နည်းလမ်းဖြင့် သစ်တောကို ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ရန်။
- ၃။ ဒေသ၏ သစ်တောအမျိုးအစားနှင့် ကိုက်ညီသော စားပင်သီးပင်များကို စိုက်ပျိုးရန်။
- ၄။ ရာသီဥတုညီမျှရန်နှင့် မြေအောက်ရေရရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်။

ဌာနေကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ နက်ရှိုင်းသော တောင်စောင်းများအနီး၊ မြစ်ချောင်းများအနီး၊ ဆားပေါက်မြေများတွင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောတို့ဖက် မလုပ်ဆောင်ရ။
- ၂။ သစ်ပင် မျိုးစိတ်ပေါင်းစုံကို ပေါင်းစပ်စိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်သည်။
- ၃။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီသော စိုက်ပျိုးရေးကို ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

၇) ငါးမျိုးစိတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေ

မြစ်ချောင်းဂေဟစနစ်နှင့်အတူ ရေနေသတ္တဝါများ ပြန်လည်ရှင်သန်ပေါက်ဖွားလာနိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော ငါးဘေးမဲ့အိုင်

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ဒေသခံများ၏ အစားအစာဖူလုံမှု ရရှိစေရန်။
- ၂။ ရေနေသတ္တဝါများ အရေအတွက် တိုးပွားစေရန်။
- ၃။ ရိုးရာဓလေ့အရ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နည်းစနစ်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာကို အသိအမှတ်ပြုလာစေရန်။

- ၄။ ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း သုံးစွဲခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း အလေ့အကျင့်များကို ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၅။ ရေနံနှင့် မြစ်ချောင်း၏ ဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ပျက်စီးနေသော ဂေဟစနစ်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်။
- ၆။ ရေအရင်းအမြစ်နေရာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ဒေသခံလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အရည်အသွေး ရှိသော လူမှုဘဝတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း ငါးသို့မဟုတ်အခြားရေနေသတ္တဝါများကို ဖမ်းစီးခြင်းမပြုရ။
- ၂။ သစ်တောအတွင်းရှိ အရိပ်ရသစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်းမပြုရ။
- ၃။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့်မျှ ဤဂေဟစနစ်ကို ဖျက်စီးခြင်း သို့မဟုတ် ထိခိုက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုရ။
- ၄။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်း သို့မဟုတ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ခြင်းကြောင့် ငါးမျိုးစိပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး နယ်မြေအတွင်းသို့ စီးဝင်သော အဆိပ်အတောက် ဖြစ်စေမည့် လုပ်ဆောင်မှုများ မပြုရ။
- ၅။ လျှပ်စစ်ခါတ်အားဖြင့် လျှော့ရိုက်ပြီးငါးဖမ်းခြင်းကဲ့သို့ ရေနေသတ္တဝါများကိုပျက်စီးစေသော ငါးဖမ်းနည်းမျိုးဖြင့် ငါးမျိုးစိပ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သောနယ်မြေအတွင်းလည်းကောင်း၊ ထိုနယ်မြေ၏အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း မပြုလုပ်ရ။
- ၆။ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် နယ်မြေအတွင်း ရေအရည်အသွေး ပျက်စီးစေသည့် အပြုအမူများ မပြုလုပ်ရ။

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

ဂ) သုသာန်းမြေ

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ သေဆုံးသူများကို မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ရန် ခေါင်းတလွှားလုပ်ရန် လိုအပ်သော သစ်ပင်များကို ထောက်ပံ့ရန်။
- ၂။ အများပြည်သူနားနေရန် ဇရပ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းကိရိယာများကို ထောက်ပံ့ရန်။
- ၃။ သစ်တောကို ထိန်းသိမ်းရန်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း စိုက်ပျိုးရေးမပြုလုပ်ရ။
- ၂။ မြေမြှုပ် သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သည့် သစ်ပင်နှင့်ဝါးပင်များ အသုံးပြုရန် ခုတ်လှဲနိုင်သည်။
- ၃။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ခြင်းမပြုရ။
- ၄။ ဤနယ်မြေအတွင်း မြေရောင်းမြေဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းကို တင်းကြပ်စွာ တားမြစ်သည်။
- ၅။ ဒေသခံများသည် ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်ပင်များပိုမိုစိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်သည်။

ဇ) ချက်ကြိုးမြှုပ်ရန်သစ်တော

ရည်ရွယ်ချက်များ

- ၁။ ကရင်ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်။
- ၂။ ရိုးရာဓလေ့အရ ချက်ကြိုးမြှုပ်သည့် အခမ်းအနားအတွက် လုံလောက်သော သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးရန်။
- ၃။ ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်တောရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရန် ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း ပြုလုပ်ရန်။

မွေးဖွားလာသော ကလေး၏ဝိညာဉ်ကို သစ်ပင်ကြီးနှင့်ထပ်တူထပ်မျှရှိစေခြင်းအလို့ငှာ ကလေးငယ်၏အချင်းကို ဝါးဆစ်ပူးထဲထည့်ပြီး သစ်ပင်တွင်ကပ်ချဉ်ထားပုံ

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

- ၁။ ဤနယ်မြေအတွင်း သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်း ဖျက်စီးခြင်းမပြုလုပ်ရ။
- ၂။ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သစ်တောကို မီးရှို့ခြင်း မပြုရ။
- ၃။ ဤနယ်မြေအတွင်း အဆောက်အဦးဆောက်လုပ်ခြင်း မပြုလုပ်ရ။
- ၄။ ဤနယ်မြေအတွင်း ထင်းသို့မဟုတ် မီးသွေးအတွက် သစ်ကောက်ယူစုဆောင်းခြင်း မပြုရ။
- ၅။ ဤနယ်မြေအတွင်းမှ မိသားစုသုံးစွဲရန်အတွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် ဆေးဖက်ဝင်သစ်ပင်များ ရှာဖွေ စုဆောင်းခြင်း မပြုရ။

ကွင်းဆင်းသုတေသန မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများ

ကွင်းဆင်းရန်အဆင်သင့်ဖြစ်နေသော ကမိုသွေးလူငယ် သုတေသနအဖွဲ့

ကမိတ်ကျေးရွာသို့ ကွင်းဆင်းပြီး စစ်တမ်းကောက်ယူနေသော လူငယ်များ

ကောက်ယူပြီး စစ်တမ်းအချက်အလက်များကို ကွန်ပျူတာဖြင့် ပြန်လည်မှတ်တမ်းထည့်သွင်းခြင်း

သုတေသနအချက်အလက်ကောက်ယူသူများနှင့် ပံ့ပိုးကူညီသူများ

ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်အတူ နေထိုင်ခြင်းနှင့် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

သုတေသနမပြုခင် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသူရွာသားများအား ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး အကြံပေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ကမိုသွေးဒေသရှိပြည်သူမှူးဆောင်သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု ဖြစ်စဉ်နှင့် ချဉ်းကပ်ပုံကို TRIPNET မှတင်ပြဆွေးနွေးခြင်း